

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

TAKTIKA VÝSLECHU

Interrogation tactics

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Zdeněk Konrád, CSc.

Diplomantka: Kateřina Kulhánková, 5. ročník

Praha, březen 2012

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze, dne

Kateřina Kulhánková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. JUDr. Zdeňku Konrádovi, CSc. za souhlas s vedením mé diplomové práce, jeho odborné rady a důvěru v mé počínání.

Mé srdečné poděkování patří mé rodině za neutuchající podporu a zázemí, které pro mě vždy bylo a je zdrojem síly a nové energie. Děkuji svému příteli a přátelům za to, že jsou mi silnou oporou a prarodičům za radost, se kterou se mnou vše prožívají.

Obsah:

Úvod.....	3
1 Výslech jako kriminalistická metoda.....	5
1.1 Pojem, podstata a cíle výslechu	5
1.2 Právní úprava výslechu	6
1.2.1 Výslech obviněného.....	7
1.2.2 Výslech svědka	8
1.2.3 Výslech znalce	8
1.2.4 Podání vysvětlení.....	8
1.3 Osoby přítomné u výslechu.....	9
1.4 Druhy výslechů	10
1.5 Výpověď – proces jejího utváření.....	12
1.5.1 Etapy výpovědi	12
1.5.2 Základní aspekty formující výpověď.....	13
1.6 Dokumentace výpovědi.....	13
2 Příprava výslechu.....	17
2.1 Analytická fáze přípravy výslechu.....	18
2.1.1 Analýza dosud shromážděných materiálů	18
2.1.2 Analýza osobnosti vyslýchaného.....	19
2.1.3 Analýza znalostí, schopností a psychického stavu vyslýchaného.....	20
2.2 Syntetická fáze	21
2.2.1 Stanovení místa výslechu.....	22
2.2.2 Volba doby provedení výslechu	23
2.2.3 Plán výslechu	24
3 Taktika výslechu	25
3.1 Základní stádia výslechu.....	25
3.1.1 Úvodní stádium.....	25

3.1.2	Monolog.....	27
3.1.3	Dialog.....	28
3.2	Kladení otázek.....	29
3.2.1	Sugestivní a kapciózní otázky.....	31
4	Základní taktické postupy výslechu.....	36
4.1	Formování kontaktu vyslychajícího a vyslychaného	37
4.2	Analýza výpovědi v průběhu výslechu	39
4.3	Pomoc vyslychanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce	41
4.4	Psychologické působení na vyslychaného k překonání jeho lživé výpovědi... 43	
4.4.1	Odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících lživou výpověď	44
4.4.2	Stimulování kladných vlastností vyslychaného	46
4.4.3	Využití emocionálního napětí vyslychaného	46
4.4.4	Využití vnitřních rozporů výpovědi a rozpory mezi výpovědí a jinými důkazy 47	
4.4.5	Využití reflexních úvah lživě vypovídajícího.....	49
5	Výzkum emocí a lhaní ve výslechové praxi	52
6	Závěr	55
7	Použité prameny:	56
7.1	Literatura	56
7.1	Odborné články:	58
7.2	Judikatura:	58
7.3	Právní předpisy:	58
7.4	Internetové odkazy:	58
	Abstract: Interrogation Tactics	60
	Resumé: Taktika výslechu	62
	Klíčová slova	63

Úvod

Trestní řád poskytuje orgánům činným v trestním řízení mnoho důkazních prostředků, jedním z nejvýznamnějších je výslech. Problematice výslechu je věnována velká pozornost, v kriminalistické praxi patří v mnoha případech mezi nejdůležitější kriminalistickotaktické metody. Cílem výslechu je rozpoznat kriminalisticky a právně relevantní skutečnosti, získat bližší informace o důkazech a především zajistit úplnou výpověď o vyšetřované události. Často je jediným použitelným prostředkem k objasnění události. Je jedním z nepoužívanějších vyšetřovacích úkonů. Výslech lze chápat jako zákonem regulovanou proceduru, která si klade za cíl zjištění, zpracování, vyhodnocení a zaprotokolování informací o události, o níž se vede vyšetřování.¹ Účelem výslechu je získat na základě komunikace vyslýchajícího a vyslýcháného výpověď, která poskytne hodnověrné a spolehlivé poznatky o vyšetřované skutečnosti. Tato výpověď je pak za předpokladu, že byly splněny zákonné podmínky, považována za důkazní prostředek.

Výslech je možné definovat na základě tří disciplín. Za prvé, z pohledu trestního práva je výslech považován za procesní úkon, a to zejména v řízení přípravném při prověřování a vyšetřování trestných činů. Za druhé, z pohledu kriminalistiky, za jednu z mnoha kriminalistických metod, a za třetí, z pohledu forenzní psychologie, za specifickou formu sociálního styku. Pojem výslechu tedy může být vysvětlen mnoha způsoby.

Všechny tyto disciplíny spolu kooperují a jsou na sobě vzájemně závislé, neboť trestní právo stanoví právní rámec, ve kterém výslech probíhá, kriminalistická taktika vymezí metody a postupy, které lze v tomto právním rámci použít, a forenzní psychologie následně rozvíjí psychologické metody užívané při výslechu.

Trestní právo procesní považuje výslech orgány činnými v trestním řízení za vyšetřovací úkon upravený trestním řádem, především průběh a formy dokumentace. Závazná ustanovení zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní

---

¹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 246.

řád“) stanoví základní zásady a náležitosti, které musí být při výslechu splněny. Vyslýcháný je na základě těchto ustanovení nositelem práv a povinností. Avšak trestní řád způsob vedení výslechu upravuje pouze velmi obecně, konkrétní metody vedení výslechu jsou ponechány kriminalistické nauce.

Cílem mé práce je upozornit na základní metody a postupy, aby vyslýchání věděli, co je při výslechu čeká, na co by se měli zaměřit vyslýchající, jaké jsou správné výslechové postupy, čeho je třeba se vyvarovat.

Při zpracovávání práce jsem vycházela především z platné právní úpravy výslechu, ze stávající právnické literatury, z různých kriminalistických učebnic a článků z časopisů, využila jsem metod srovnávací analýzy a logického myšlení.

Je třeba upozornit na to, že podstatou výslechu je především interakce mezi vyslýchajícím a vyslýchaným a že skutečnost, že vyslýchající striktně dodržuje platnou právní úpravu, nezaručuje dosažení kvalitního výslechu. Aby mohla být výpověď použita jako zákonný důkaz v trestním řízení, je samozřejmě nezbytné dodržet podmínky stanovené trestním řádem. Nicméně tyto podmínky pouze nutí vyslýchajícího, aby se pohyboval v určitých zákonných mezích a dodržoval určité základní požadavky, trestní řád neobsahuje žádné ustanovení o tom, jak má být výslech proveden, aby byl úspěšný. To je úkolem kriminalistiky, a proto se v práci snažím rozpracovat podrobně kriminalistické poznatky o samotné realizaci výslechu. Pokusím se mimo jiné najít odpovědi na otázky, jak správně zvolit osobu vyslýchajícího, jaký význam má příprava, jaké postupy se při výslechu používají, jakou roli hraje výslechové prostředí a jaké další vlivy mohou působit na kvalitu výslechu.

Vzhledem k omezenému rozsahu práce nezohledňuji žádným způsobem zvláštní metody užívané při výslechu vyslýchaného se zvláštními vlastnostmi, jako je například výslech dítěte.

1 Výslech jako kriminalistická metoda

1.1 Pojem, podstata a cíle výslechu

Definice výslechu jsou v kriminalistických publikacích mnohé, ale v zásadě se neliší. Drobné rozdíly samozřejmě v obecném pojetí existují, což je logické, neboť nejen definice výslechu, ale i výslech samotný, se vyvíjely. Je jen přirozené, že autoři své původní definice sami postupem času doplňují. Dle mého názoru však tyto rozdíly nejsou nikterak podstatné.

Nejrozšířenější definicí, ke které se i sama přikláním, je pojetí autorů Jana Musila, Zdeňka Konráda, Jaroslava Suchánka. Podle jejich vymezení výslechem v kriminalistice rozumíme získávání významných informací z paměti vyslýchaných osob pomocí výpovědí a to za přísného dodržování zákonem daných práv a povinností vyslýchaného a vyslýchajícího.² Tyto informace se týkají zejména trestných činů a jiných kriminalisticky významných skutečností.

Kriminalistická podstata výslechu spočívá v získávání relevantních informací o vyšetřovaném skutku od osoby vyslýchaného, zafixovaných v jeho vědomí, a to prostřednictvím jejich reprodukce.

Objektivní realita se obtiskne do vědomí vyslýchaného v podobě paměťové stopy. Ta je určitým způsobem zakódovaná a oddělit ji může pouze její nositel, a to pomocí analýzy ideálního obrazu a jeho následné reprodukce ve formě výpovědi.

Výpovědi se tedy rozumí sdělení poskytnuté vyslýchaným v průběhu výslechu, které bylo patřičně zadokumentované v souladu s právními předpisy.³

---

² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 327.

KONRÁD, Zdeněk. Vysvětlení – zvláštní druh výslechu?. *Kriminalistika*. 1999, roč. 32, č. 4, s. 295 – 299. ISSN 1210-9150.
srov. PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 246.

³ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 328.

SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 19.

Důkazním prostředkem je procesní činnost v řízení (výslech samotný), která slouží k poznání skutečnosti, jež má být zjištěna. Je nástrojem k přímému poznatku o předmětu dokazování.

Důkazem se pak rozumí výsledek této činnosti při dokazování (obsah výpovědi). Pramenem důkazu je pak nositel informace (vyslýchaná osoba), z níž se čerpá poznatek, který je předmětem dokazování.⁴

Cílem výslechu je získání celkového a hodnověrného obrazu skutečnosti za účelem zjištění skutkového stavu věci, jinými slovy, zjistit to, co se skutečně stalo. Toto je obsaženo i v jedné ze základních zásad trestního práva procesního, v zásadě tzv. materiální pravdy, podle které mají orgány v trestním řízení postupovat za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu nezbytném pro jejich rozhodnutí. Materiální pravdou je pravda skutečná, nikoli „pravda“, kterou tvrdí vyslýchaná osoba. Realitou ovšem zůstává, že zjistit absolutní pravdu je téměř nemožné.

S touto zásadou souvisí i ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu, které říká, že doznání obviněné osoby nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu.

1.2 Právní úprava výslechu

Právní úprava se soustředí jednak na stanovení zákonných důvodů výslechu, čímž chrání vyslýchané před nedůvodnými zásahy a brání zejména orgánům činným v trestním řízení svévolnému zneužívání metody výslechu, a jednak stanoví práva a povinnosti vyslýchané osoby i vyslýchajícího.

Důkazní prostředky jsou upraveny v trestním řádu v hlavě V., nazvané dokazování (§ 89-118), úprava výslechu je jen rámcová, specificky je upraven výslech podezřelé zadržené osoby⁵, výslech obžalovaného⁶, obviněného⁷, svědka⁸ a výslech znalce⁹.

---

⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd., 1. díl. V Praze: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-807-4000-430.

⁵ § 76 trestní řád

⁶ § 207 trestní řád

⁷ § 91 trestní řád

Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“) zakotvuje v čl. 37 odst. 1 právo každého odepřít výpověď, jestliže by způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké. Čl. 40 odst. 2 zakotvuje presumpci neviny a čl. 40 odst. 4 Listiny stanovuje právo obviněného odepřít výpověď, tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven.

Výslech nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení (§ 89 odst. 3 trestního řádu), předstírání klamavých a nepravdivých okolností při kladení otázek obviněnému (§ 92 odst. 3 trestního řádu) nebo kladení otázek svědkovi zahrnujících okolnosti, které se mají teprve zjistit z jeho výpovědi (§ 101 odst. 3 trestního řádu) je v rozporu se zákonem. Při výslechu je vždy nutné dodržet povinnost poučit vyslýchaného dle jeho procesního postavení o všech jeho právech a povinnostech (i v případě opakovaného výslechu) a poučení zdokumentovat.

1.2.1 Výslech obviněného

§ 90-95 trestního řádu upravují obecný postup vyslychajících orgánů při výslechu obviněného. Obviněný by měl být v zásadě řádně předvolán, ale za jistých okolností může být předveden i bez předchozího předvolání, např. když se skrývá. Nejprve je nutné zjistit totožnost obviněného a jeho poměry a poučit jej. Obviněný není povinen vypovídat, nesmí být žádným způsobem donucován, jakýkoli fyzický i psychický nátlak je zakázán. Před výslechem mu musí být sděleno, z čeho je obviněn, pro který skutek je stíhán a musí mít možnost se k obvinění podrobně vyjádřit (monologický způsob výpovědi), načež mu budou kladeny doplňující otázky (dialogický způsob výpovědi). Je třeba mít na paměti, že sugestivní a kapiózní otázky jsou zakázány. Při výslechu je nutné šetřit jeho osobnost. O výpovědi obviněného se sepíše protokol.

Přiměřeně obdobně se postupuje i při výslechu osoby zadržené podle § 76 trestního řádu, která je podezřelá ze spáchání trestného činu, přestože ještě nebylo zahájeno její trestní stíhání.

Obviněný není povinen vypovídat pravdu, stejně jako podezřelý při podávání vysvětlení, na rozdíl od svědka, který je v případě porušení povinnosti vypovídat pravdu

---

⁸ § 101 trestní řád

⁹ § 108 trestní řád

a nic nezamlčet vystaven odpovědnosti za trestný čin křivé výpovědi¹⁰ (osoba podávající vysvětlení za přešupek křivého vysvětlení¹¹, znalec za nepravdivý znalecký posudek¹²).

Za účelem, aby vyslychající orgány dosáhly přítomnosti obviněného u výslechu, mají k dispozici instituty předvolání, předvedení¹³ a pořádkovou pokutu¹⁴. Krajiním prostředkem je uvedení obviněného do vazby.

1.2.2 Výslech svědka

Výslech svědka je obsažen v § 97 – 101a trestního řádu. Každý je povinen se dostavit na základě předvolání a vypovídat jako svědek, leč zároveň je stanoveno právo odepřít výpověď v určitých případech. § 102 stanoví speciální podmínky pro výslech dítěte. Na rozdíl od obviněného je svědek zásadně povinen vypovídat pravdu a nic nezamlčet. Zakázáno je vyslychat svědka o okolnostech, týkajících se utajovaných informací, v případě státem uložené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti. Právo odepření svědecké výpovědi má příbuzný obviněného, dále svědek, jestliže by svou výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké krom případů, kdy má svědek vůči spáchanému trestnému činu oznamovací povinnost.¹⁵ Také svědek musí být vždy poučen, zejména o trestních následcích křivé výpovědi. Trestní řád zakazuje klást svědkovi sugestivní otázky (otázky kapciózní u výslechu svědka nezmiňuje). Nicméně Šámal ve svém komentáři k trestnímu řádu je považuje také za nepřípustné, vychází analogicky z úpravy výslechu obviněného.¹⁶

1.2.3 Výslech znalce

Výslech znalce je upraven § 108 trestního řádu.

1.2.4 Podání vysvětlení

---

¹⁰ § 346 trestní zákoník

¹¹ § 47a Zákona o o přestupcích č. 200/1990 Sb.

¹² § 346 trestní zákoník

¹³ § 90 trestní řád

¹⁴ § 66 trestní řád

¹⁵ § 99, 100 trestní řád

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd., 1. díl. V Praze: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-807-4000-430.

Podání vysvětlení upravené § 158 odst. 3 písm. a) trestního řádu je prováděno policejním orgánem, který o podání vysvětlení vyhotoví úřední záznam (nikoli protokol). Vysvětlení se provádí za účelem, aby mohlo být rozhodnuto, zda bude osoba přibrána jako svědek.¹⁷ Při podání vysvětlení má každý právo na právní pomoc advokáta.¹⁸ Nově od ledna 2012 je možné využít úřední záznam rovněž v trestním řízení jako přímý důkazní prostředek (do té doby bylo možné přečíst úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů pouze na základě § 314d odst. 2 trestního řádu, tedy se souhlasem státního zástupce a obviněného při hlavním líčení ve zjednodušeném řízení). Osoby vypovídající na úřední záznam jsou policejním orgánem řádně poučeny podobně jako je poučován svědek v rámci výslechu, bylo by tedy logické užívat úřední záznam jako důkaz, či alespoň mít možnost konfrontovat svědka vypovídajícího u hlavního líčení s jeho dřívějším tvrzením zachyceným na úředním záznamu. Zákonodárce proto nově rozšířil možnost užití úředních záznamů a v ustanovení § 158 odst. 6 tr. řádu zakotvil, že úřední záznam lze v řízení před soudem užit jako důkaz pouze za podmínek stanovených tímto zákonem. Tyto podmínky¹⁹ konkretizuje nový § 211 odst. 6 tr. řádu. I nadále je zachováno omezení použití tohoto postupu spočívající v osobní účasti obviněného u hlavního líčení.

1.3 Osoby přítomné u výslechu

V přípravném řízení provádí výslech nejčastěji policejní orgán, před soudem pak soudce, případně státní zástupce či obhájce. Výslechu mohou být přítomny i některé další osoby, např. tlumočnick. Některé taktické postupy mohou být omezeny v případě, že výslech probíhá prostřednictvím tlumočnicka. Přítomen může být i obhájce (případně advokát u osoby podávající vysvětlení). Nicméně přítomnost třetí osoby ke kvalitnímu provedení úkolů rozhodně nepřispívá, neboť narušuje koncentraci a pozornost vyslychaného i vyslychajícího.²⁰ Za situace, kdy je výslechu přítomna třetí osoba, některé taktické postupy nemohou být použity, případně vliv jejich psychologického působení na osobu vyslychaného může být omezen. Obviněný se může radit s obhájcem

---

¹⁷ § 158 odst. 6 trestní řád

¹⁸ § 158 odst. 5 trestní řád

¹⁹ Z § 211 odst. 6 trestního řádu vyplývá, že číst v hlavním líčení úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů (§ 158 odst. 3 a 5 tr. řádu) lze se souhlasem státního zástupce a obžalovaného.

²⁰ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 75.

i během výslechu, nemůže se s ním však radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku.²¹

1.4 Druhy výslechů

Existuje řada kritérií, dle kterých lze dělit výslechy. Jednotlivé kategorie jsou určující pro zvolení vhodné přípravy a způsobu vedení výslechu. Mezi nejvýznamnější hlediska patří:

- a) trestní minulost vyslýchaného:
    - i. výslech osoby dosud netrestané
    - ii. výslech osoby v minulosti trestané (sem dle mého mínění spadá i výslech recidivisty, nebudu jej tedy uvádět jako zvláštní případ)
  - b) procesní postavení vyslýchaného:
    - i. výslech podezřelé zadržené osoby (§ 76 odstavec 5 trestního řádu)
    - ii. výslech obviněného (§ 90 – 95 trestního řádu)
    - iii. výslech svědka (§ 97 – 101a trestního řádu, § 55 odst. 2 trestního řádu)
    - iv. výslech znalce (§ 108 trestního řádu)
    - v. výslech obžalovaného (§ 207 - 208 trestního řádu)
    - vi. vysvětlení (§ 158 odst. 3 trestního řádu)
- Vyslýchaná osoba má v různém procesním postavení různý zájem na výsledku a vyslychající k tomu musí nutně přihlížet.
- c) věk vyslýchaného:
    - i. výslech nezletilce (osoba, která nedovršila 15 let věku) – k výslechu musí být přibrán pedagog nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně i rodiče. Musí se jednat o osoby, ke kterým nezletilý pojme důvěru a nebojí se jich.

---

²¹ § 33 odst. 1 trestní řád

Výslech musí být proveden šetrně, opakovat jej lze pouze výjimečně.

ii. výslech mladistvého (osoba ve věku od 15 do 18 let)

iii. výslech osoby staré

d) fyzický a psychický stav vyslýchaného:

i. výslech osoby nemocné

ii. výslech osoby zraněné

iii. výslech osoby umírající

iv. výslech osoby mentálně postižené

v. výslech těhotné ženy

e) vztah vyslýchaného k vlastní výpovědi:

i. výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu a také ji vypovídají

ii. výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu, avšak jejichž úmysl se z některých objektivních či subjektivních důvodů s nastalým následkem nekryje – tedy výslech mýlící se osoby (např. pokud dostatečně nevnímala okolnosti, případně je zapoměla)

iii. výslech osob, které nechtějí vypovídat pravdivě – je nutné dosáhnout změny jejich postoje ve prospěch kooperace s vyslychajícím

Tato čtyři hlediska uvádí souběžně autoři Porada²², Němec²³ a Spurný²⁴.

Výše uvedené členění výslechů není pouze teoretickou a formální záležitostí, každý z jednotlivých výslechů má své typické znaky a skutečnosti, které je třeba zohlednit, a náležitosti, které je třeba dodržet. Nejsložitější je výslech recidivistů, tedy osob páchajících trestnou činností opakovaně. V tomto případě je důležité nepodcenit

---

²² PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 246, 247.

²³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky, 1995. ISBN 80-859-8101-7. S. 191 – 202.

²⁴ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 19.

přípravu vyslychajících, musí se podrobně seznámit se všemi detaily konkrétního případu a s údaji o osobě vyslychaného. Z různých evidencí a záznamů o známých pachatelích je třeba zjistit, jak osoba přistupuje k výslechu, k policii, k předkládaným důkazům, zda jde o násilníka, a bude tedy pravděpodobně nutné k výslechu přizvat službu pořádkové policie a další použitelné informace.²⁵

1.5 Výpověď – proces jejího utváření

Cílem výslechu je získání souhrnné výpovědi vyslychané osoby. Výpověď musí být vždy zadokumentovaná. Komplexnost výslechu je dána především existencí celé řady poznávacích procesů, složky citové a volní, dále psychickými vlastnostmi obou zúčastněných stran a znaky vyšetřovaného případu, jakož i rozličnými prvky interakce mezi vyslychaným a vyslychajícím probíhajícími v určité konkrétní situaci a v určitém čase. Proto dochází často k výpovědi, která se od skutečnosti více či méně odlišuje. Na rozdíl od bezprostředního vnímání jsou informace, jež si vyslychaný znovu vybavuje a reprodukuje je, poznamenány existencí psychických jevů (zapomínání, aktuální motivace, emoce aj.) ovlivňujících obsah i rozsah výpovědi.²⁶

Proces, který má za výsledek výpověď, je nejčastěji členěn do 4 základních vzájemně se podmiňujících etap, jak zmíněno v podkapitole Etapy výpovědi, č. 1.5.1.

1.5.1 Etapy výpovědi

Výpověď se formuje ve 4 etapách:

1. získání, shromáždění a zpracování informace,
2. fixace, podržení a přepracování informace,
3. vybavení a reprodukce informace,
4. příjem, přepracování a procesní podchycení informace vyslychajícím.²⁷

---

²⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky, 1995. ISBN 80-859-8101-7. S. 192.

²⁶ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 23, 24.

²⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 328.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 185.

I kdyby chtěl vyslýchaný vypovídat pravdivě a nic nezamlčet, v každé z těchto etap může dojít k deformaci informace, proto výsledná výpověď nemusí být vždy pravdivá a přesná. Je to dáno mimo jiné tím, že každý jedinec vnímá jinak, má jinou paměť, jinou schopnost reprodukce, proto je vždy do jisté míry výpověď subjektivní. Nicméně se jedná o jeden z nejdůležitějších a nejčastěji užívaných důkazních prostředků. Proto aby výpověď byla co nejpřesnější, je velmi důležité, aby vyslychající nezanedbali a nepodcenili zejména přípravu.

1.5.2 Základní aspekty formující výpověď

Výpověď je ovlivňována následujícími základními aspekty:²⁸

1. historický aspekt (historie výpovědi začínající vnímáním a končící reprodukcí v průběhu výslechu);
2. osobnostní aspekt (osobnost vyslychaného ovlivňuje výpověď);
3. aspekt situační (na výpověď má velký vliv i výslechového prostředí);
4. sémantický aspekt (zda je vyslychaný schopen porozumět otázkám a srozumitelně se vyjadřovat).

1.6 Dokumentace výpovědi

Trestní řád stanoví povinnost sepsat o každém úkonu trestního řízení (včetně průběhu výslechu) písemný zápis ve formě protokolu²⁹ nebo úředního záznamu³⁰.

Tato písemná dokumentace zachycuje průběh výslechu, mimo jiné tedy poučení vyslychaného, výstižný obsah volné výpovědi, doslovné znění otázek a odpovědí na ně. Výpověď by měla být zapsána doslova, aby utvářela kompletní obraz o průběhu výslechu a o osobnosti vyslychaného. Formální náležitosti dokumentace jsou stanoveny zákonem.³¹ Protokolární dokumentace může být doplněna zvukovým záznamem,

---

²⁸ NĚMEC, Miroslav. Kriminologická taktika. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky, 1995. ISBN 80-859-8101-7. S. 184, 185.

²⁹ § 55 *trestní řád*

³⁰ § 158 odst. 5 *trestní řád*

³¹ § 55 a násl. *trestní řád*

případně videozáznamem.³² Tyto prostředky jsou velmi důležité zejména v souvislosti s následným rozbohem. Písemný záznam nepostihne tolik aspektů jako videozáznam.

Často může vyslychajícímu v průběhu výslechu nějaký malý detail uniknout, například výraz, tón hlasu, mimika apod., a pokud si záznam zpětně pustí kdykoli během trestního řízení, může průběh výslechu a dodržení zákonných podmínek objektivně přezkoumat. Videozáznam zcela přesně zachycuje slovní vyjádření vyslychaného, prvky jeho neverbální komunikace a slouží jako důkaz, že vyslychaný opravdu vypovídal tak, jak je zaprotokolováno. Pro vyslychaného je zároveň mnohem jednodušší popřít výpověď, či tvrdit, že byl k výpovědi donucen, jestliže je protokolována pouze písemně. O použití technického způsobu záznamu výslechu musí být vyslychaný vždy předem vyrozuměn v rámci poučení o jeho právech. Technický nosič záznamu se připojí ke spisu nebo se ve spise uvede, kde je uložen, tím se stává jeho součástí a není možné jej jakkoli měnit.

Při dokumentaci musí být dodrženy jisté základní zásady, kterými jsou zejména včasnost provedení dokumentace, nenahraditelnost dokumentace (informace z paměti vyslychaného se časem ztrácejí, ale na protokolu zůstanou zachovány), úplnost a objektivnost.³³

Od 1. ledna 2012³⁴ trestní řád nově umožňuje výslech provést na dálku pomocí konferenční techniky, a to zejména u utajovaných svědků, u obviněných, u kterých existuje riziko útěku během převozu k výslechu, dále vidím použitelnost této metody při výslechu mladistvých, seniorů, nemocných, či zdravotně postižených.³⁵ Videokonference jsou v evropských zemích poměrně časté, neboť urychlují a usnadňují soudní řízení a přispívají i ke snížení nákladů. Jako jeden z prvních států v Evropské Unii, které zavedly videokonferenční zařízení i do vazebních věznic, bylo Rakousko. Možnost videokonferenčních výslechů ušetřila Rakousku velké množství finančních

---

³² § 55a trestní řád

³³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 212.

³⁴ Novela trestního řádu schválená poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR dne 6.12.2011, prezidentem republiky podepsána dne 21.12.2011, publikována ve Sbírce zákonů ČR ke dni 30.12.2011 pod č. 459/2011 Sb.

³⁵ § 52a trestní řád

prostředků a zároveň snížila bezpečnostní riziko související s transportem vyslychaných.³⁶

Za videokonferenční zařízení jsou považována zařízení umožňující simultánní vzájemnou komunikaci dvou nebo více míst prostřednictvím obousměrných video a audio přenosů.³⁷

§ 111a trestního řádu stanoví formální postup při výslechu prostřednictvím videokonferenčního zařízení. Obhájce obviněného bude vyrozuměn o době a místě předvolání obviněného k výslechu, neboť musí být zajištěno právo obviněného se radit se svým obhájcem. Obhájce tedy musí mít možnost se prováděného výslechu zúčastnit. Oproti tomu u výslechu spoluobviněného, svědka nebo znalce je obhájce seznámen s místem, ze kterého je výslech prováděn příslušným orgánem činným v trestním řízení. Účast obhájce na místě výslechu těchto osob bez přítomnosti vyslychajícího orgánu by mohla mít za následek ovlivnění jejich výpovědi.³⁸

Totožnost vyslychané osoby je ověřena pověřenou osobou. Vyslychaná osoba musí být poučena před výslechem o způsobu jeho provedení. V případě, že obrazový či zvukový přenos bude nekvalitní, může vyslychaná osoba kdykoli v průběhu výslechu vznášet námitky. Za účelem omezení případných pozdějších účelových námitek na technické obtíže by dle důvodové zprávy měla být vždy na místě výslechu přítomna pověřená osoba schopná řešit technické potíže.³⁹ Správnost protokolu je dosvědčena právě obligatorně pořizovaným obrazovým a zvukovým záznamem.⁴⁰

Jsem přesvědčena, že výslech pomocí videokonference by se měl svým průběhem a organizací co nejméně lišit od klasického výslechu, samozřejmě v rámci technických možností. Vyslychaný by měl být seznámen s osobami na druhé straně webkamery,

---

³⁶ ODSTRČIL, Pavel. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Videokonference: Moderní evropský trend v komunikaci s justičními orgány* [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/videokonference-moderni-evropsky-trend-v-komunikaci-s-justicnimi-organy.aspx>

³⁷ Důvodová zpráva k novele trestního řádu: k bodu 12. [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=335&CT1=0>

³⁸ Důvodová zpráva k novele trestního řádu: k bodu 51. [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=335&CT1=0>

³⁹ Důvodová zpráva k novele trestního řádu: k bodu 51. [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=335&CT1=0>

⁴⁰ § 55a trestní řád

s jejich úlohou při výslechu a jejich totožností, musí je vidět a slyšet. Využívání videokonferencí by dle mého názoru nemělo být nadužíváno a zneužíváno, tento postup by měl být praktikován pouze v odůvodněných případech a musí být dbáno na důsledné dodržení práv obviněného.

Představuji si, že v praxi bude výpověď zapisována průběžně, nikoli zpětně dle záznamu. U výslechu by měl být přítomen na straně vyslychaného zástupce soudu, státního zastupitelství nebo policejního orgánu, nejen aby ověřil totožnost vyslychaného před započítím výslechu, ale aby na úkon někdo dohlídl a postaral se o zachování práv vyslychaného. Po skončení výslechu bude vyslychanému protokol (nejde-li o protokol o hlavním líčení nebo o veřejném zasedání) na jeho žádost přečten, načež může žádat doplnění a opravy, aby byl protokol ve shodě s jeho výpovědí⁴¹. Poněkud mě překvapila novelou nově přidaná věta druhá § 56 trestního řádu, která stanoví, že osoba vyslychaná pomocí videokonferenčního zařízení sama protokol nepodepisuje s ohledem na techniku provedení úkonu.⁴² Dle důvodové zprávy toto ustanovení vychází ze skutečnosti, že osoba účastníci se úkonu nemůže protokol fakticky podepsat, z čehož mi plyne, že zapisovatel bude na straně vyslychajícího. Domnívám se, že účelu by bylo dosaženo lépe, pokud by zapisovatel byl přítomen na straně vyslychaného, neboť by mu poté mohl protokol předložit k přečtení, vyslychaný by mohl protokol sám podepsat, načež by byl podpis verifikován, protokol zapečetěn a kurýrem odeslán vyslychanému.

Přestože videokonferenční metody budou jistě pro vyslychání přínosné, domnívám se, že příliš využívány (alespoň zpočátku) nebudou, neboť na zakoupení technických zařízení bude nutné zajistit značné množství peněžních prostředků, což pravděpodobně bude probíhat postupně a nějaký čas to potrvá, v závislosti na dostupných finančních zdrojích. Videokonferenční zařízení by měla být dle mého názoru k dispozici minimálně u každého soudu, ve věznicích a na policejních stanicích. Ideální by bylo pro dosažení účelu tohoto nového ustanovení propojit do budoucna všechny věznice a všechny soudy.

---

⁴¹ § 95 odst. 2, § 103 *trestní řád*

⁴² § 56 odst. 1, věta druhá *trestní řád*

2 Příprava výslechu

Příprava výslechu je významnou činností směřující k úspěšnosti výslechu jako celku. Přípravu je třeba dobře naplánovat. Pokud dojde k poctivé přípravě a je nachystána dobrá koncepce výslechu, při vlastním výslechu by pak už nemělo dojít k žádné chybě, nemělo by se stát, že se vyslýchající ptá na něco, co už mu vyslýchaný sdělil a podobně. Vyslýchajícímu mohou pomáhat různé poznámky, nákresy, zápisky. Špatná či nedostatečná příprava může mít za následek kompletně neúspěšný výslech, vyslýchající může být v důsledku nedostatečné přípravy nejistý, zmatený, neorientující se a cíl výslechu může být zmařen. Nicméně praxe je taková, že vyslýchající často přichází k výslechu nepřipraven, případně jen s matným povědomím, o co se jedná, přitom výslech obvykle dopadne lépe pro toho, kdo je připraven. Bohužel vyslýchající řeší většinou najednou několik případů a v praxi není možné, aby se stihali na každý jednotlivý výslech poctivě připravit, jak je doporučováno.

Jakákoli činnost, která má za cíl určit formu výslechu, zajistit provedení výslechu, zajistit realizaci obsahových a taktických záměrů výslechu, je přípravou.⁴³

Vyslýchající by měl mít k dispozici informace o vyslýchané osobě, o jejím životě, charakteru, temperamentu, rodině, výchově, vzdělání apod. Jen tak se může náležitě na výslech připravit, nepřehlédnout nic podstatného a předpokládat reakce vyslýchaného v různých situacích, které mohou nastat.

Protivínský a kol.⁴⁴ považují přípravu výslechu za jednu z etap výslechu samotného. Oproti tomu další autoři⁴⁵ s tímto nesouhlasí a uvádějí přípravu jako samostatnou problematiku, tvrdí, že příprava zůstává přípravou a ne vlastním výslechem, který začíná až poté, co je skončena příprava, přestože některé postupy a následné úkony se začínají rýsovat už v průběhu přípravy.

---

⁴³ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 248.

⁴⁴ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Josef HEŘMÁNEK. UNIVERZITA KARLOVA. *Taktika výslechu*. Praha: Univerzita Karlova, 1973. S. 16.

⁴⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky, 1995. ISBN 80-859-8101-7. S. 206-207.

Moderní kriminalistická nauka přípravu rozděluje do dvou fází, analytické a syntetické.⁴⁶ Starší publikace⁴⁷ dělí přípravu výsledku na přípravu organizační (materiální) a přípravu obsahovou (věcnou), kterou dále dělí na fázi analytickou a fázi syntetickou. Tyto fáze se prolínají, proto mi připadá praktičtější ve své práci užít pouze rozdělení přípravy na fázi analytickou a syntetickou.

2.1 Analytická fáze přípravy výsledku

Tato fáze zahrnuje analýzu znalostí, schopností a psychického stavu vyslychajícího, analýzu materiálů, které se podařilo shromáždit a analýzu dalších informací, včetně analýzy osobnosti vyslychaného.⁴⁸ Tedy analýzu dosavadních skutkových zjištění. Ne všichni autoři zahrnují do analytické fáze i analýzu osobnosti vyslychajícího. Nicméně já se domnívám, že sem patří, už jen kvůli tomu, že úspěch výsledku jako celku závisí právě na kvalitách a schopnostech a momentálním stavu vyslychajícího.

2.1.1 Analýza dosud shromážděných materiálů

Vyslychající by neměl začít s výsledkem, pokud není dostatečně informován a připraven. Nejprve je nutné zjistit, v jaké věci má být výsledek vůbec veden. Je tedy třeba si dostatečně prostudovat dosud shromážděné materiály, důkazy, seznámit se se spisem. Tím si udělá vyslychající základní rozbor, ujasní si, které skutečnosti je třeba výsledkem zjistit, které mezery ve znalostech o skutkovém stavu doplnit. Poté, co jsou veškeré materiály prostudovány a okolnosti případu zanalyzovány, vyslychající provede celkové vyhodnocení. V tomto vyhodnocení si vyslychající připraví otázky, jejich sled, způsob, jakým bude otázky pokládat, rozhodne o pořadí vyslychaných, připraví si taktiku výsledku, způsob předkládání důkazů a stanoví jednotlivé kroky vedení výsledku a připraví plán výsledku jako celku. Už v této fázi by měl mít vyslychající alespoň matnou představu o tom, co se pravděpodobně událo, jak který vyslychaný bude pravděpodobně jednat, jaká je jeho informovanost o skutečnostech vyšetřovaného

---

⁴⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 328 a násl.

PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 248, 249.

⁴⁷ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1986. S. 156.

⁴⁸ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 248.

skutku a ochota vypovídat, co vůbec vyslychaná osoba mohla vnímat a také co naopak vnímat nemohla. Nejprve by měla být vyslechnuta osoba, u které se předpokládá nejvyšší stupeň informovanosti.

Někteří autoři⁴⁹ zmiňují dvojí funkci analýzy dosud shromážděných materiálů a důkazů, konkrétně funkci kontrolní (prověřovací) a studijní (tvůrčí). Kontrolní funkce analýzy spočívá ve zjištění možných neshod, nejasností, mezer a jiných nedostatků, které by mohly mít za následek negativní výsledek výslechu. Vyslychající je proto musí pokud možno odstranit a brát je v potaz při dalším postupu. Smyslem funkce studijní je důkladné nastudování dosavadních informací v dané věci a důkazní situace. Pješčák⁵⁰ navíc přidává ještě třetí funkci analýzy dosud shromážděných materiálů - a to vymezení všech skutečností, které naznačují vyslychajícímu, co vyslychaná osoba mohla vnímat, musela vnímat, případně co vnímat nemohla a proč. Nicméně já se domnívám, že rozdělení na výše uvedené dvě funkce je dostačující, neboť představu o tom, co vyslychaný byl schopen vnímat, si dle mého názoru vyslychající udělá již v rámci funkce kontrolní.

Analyzovaný materiál je nejčastěji dělen na pomocný a důkazní. Mezi pomocný materiál patří především informace z různých evidencí (výpis z rejstříku trestů), spisů (z řízení, v nichž vyslychaný figuroval), různé druhy záznamů. Do důkazních materiálů patří zejména znalecké posudky, odborná vyjádření úřadů, stopy, věcné a listinné důkazy.⁵¹

2.1.2 Analýza osobnosti vyslychaného

Vyslychající dříve v průběhu přípravy opomíjeli osobu vyslychaného a zaměřovali se především na spis a věcné důkazy.⁵² S osobou vyslychaného se seznamovali až v průběhu výslechu samotného a kvůli tomu se často nemohli plně soustředit na jiné věci, či si například nemohli připravit taktiku výslechu právě s ohledem na osobnost vyslychaného, což mělo často za následek neúspěšný výsledek výslechu. V posledních

---

⁴⁹ např. PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 39.

⁵⁰ Pješčák, J. a kol. *Kriminalistika, část II.*. Praha: Vysoká škola sboru národní bezpečnosti, Ústav kriminalistiky, 1984, s. 68.

⁵¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 108 – 109.

⁵² MATIÁŠEK, Jan, Bohumil BÁRTA a Jaroslav SOUKUP. *Výslech a psychologie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1966. S. 159, 160.

letech se tato část přípravy již nezanedbává, částečně se prolíná s analýzou dosud shromážděných materiálů.

Vyslýchající získává informace o vyslychaném různorodými způsoby, například z dřívějších policejních záznamů, výslechem příbuzných, přátel, spolupracovníků, z lékařských zpráv apod. Cílem je shromáždit informace o životopisných datech vyslychaného, které jsou zdrojem cenných informací o jeho osobnosti, o charakteru vyslychané osoby, o jeho duševních i fyzických schopnostech, vlastnostech, intelektu, rozumovém a mravním vývoji (zejména u dětí a mladistvých), prostředí, ve kterém žije, o zdravotním stavu, o osobním vztahu k obviněnému a dalším zainteresovaným osobám a odhalit případný zájem na výsledku trestního řízení, na což pak navazuje přímé pozorování vyslychaného během výslechu.

Vyslýchající by měl vždy respektovat zásadu, že objasnit skutek může na základě co nejúplnějšího poznání a porozumění osobnosti vyslychaného⁵³ a tím pádem se připravit na různé varianty jeho možného chování. Charakter člověka se utváří během života a je tedy podstatné se jím zabývat. Ne vždy je to však především kvůli časové náročnosti možné. Navíc to často ani není nutné, především u méně závažné kriminality postačí pouze stručné orientační zhodnocení.

2.1.3 Analýza znalostí, schopností a psychického stavu vyslychajícího

Vyslýchající by si měl sám být vědom, v jakém stavu se momentálně nachází, jaké jsou jeho dovednosti, znalosti tématu a schopnosti. Z toho všeho musí vyslychající vycházet, když řeší, zda je schopen správně navázat kontakt s vyslychanou osobou, adekvátně reagovat, improvizovat, tedy vést výslech.⁵⁴ Vyslýchající si musí uvědomit případné negativní vlivy, konfliktní situace, odstranit nedostatky, poučit se ze svých chyb z minulosti. Nesmí se přeceňovat, ale ani podceňovat.

Například v dnešní době se velmi často páchají trestné činy prostředky výpočetní techniky v podmínkách komunikačních sítí, systémů, programového vybavení a

---

⁵³ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 70.

⁵⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 248.

databází počítačové techniky, tzv. počítačová kriminalita.⁵⁵ Při vyšetřování těchto trestných činů si vyslychající musí nutně uvědomit, že nemá potřebnou kvalifikaci a že je nutné přibrat odborníka z této oblasti, neboť je zřejmé, že výslechové otázky se musí zabývat odbornou problematikou.

2.2 Syntetická fáze

Syntetickou fází příprava výslechu vrcholí a po ní následuje už výslech samotný. V této fázi vyslychající tvoří podmínky k provedení výslechu na základě poznatků získaných v analytické fázi. Dle některých autorů⁵⁶ tuto fází tvoří obecná a zvláštní část. V obecné části se rozhoduje zejména o formě výslechu dle procesního postavení vyslychané osoby, o určení předmětu a cíle výslechu, určuje se jeho místo a čas, způsob možného utajení totožnosti svědka⁵⁷, je-li to nutné, předpokládané taktické postupy vedení výslechu, tedy způsob navázání kontaktu, příprava otázek a jejich pořadí, zajištění přítomnosti vyslychaného (jeho předvolání/předvedení), zajištění důkazů, které mají být při výslechu předloženy a jeho uspořádání.

Ve zvláštní části syntetické fáze přípravy výslechu dochází k vypracování plánu výslechu.

Přítomnost vyslychané osoby je zajištěna buď předvoláním nebo předvedením.⁵⁸ Může jít o předvolání formální, tedy písemné, s upozorněním na následky nedostavení se, nebo neformální, telefonické či osobní. Předvést lze v případech, kdy to je povolené zákonem - tedy pokud byl obviněný (nebo svědek) řádně předvolán, ale přesto se k výslechu nedostavil bez dostatečné omluvy, za předpokladu, že byl na tuto možnost upozorněn v předvolání. Obviněný může být předveden i bez předchozího předvolání, jestliže je to nezbytné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména pokud se skrývá nebo nemá stálé bydliště. O předvedení je třeba požádat příslušný policejní orgán. Obecně lze říci, že telefonické předvolání v posledních letech převládá, je rychlejší a jednodušší.

---

⁵⁵ MUSIL, Jan. POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY, Katedra kriminalistiky. Kriminalistika: vybrané problémy teorie a metodologie. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-725-1080-0. S. 269.

⁵⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 250.

⁵⁷ § 55 odst. 2 *trestní řád*

⁵⁸ § 90, § 98 *trestní řád*

2.2.1 Stanovení místa výslechu

Pro provedení výslechu je podstatné i správně zvolit místo, kde bude veden. Nejprve je třeba vždy zajistit chráněný příchod a odchod vyslychané osoby. Nemělo by dojít k setkání s pachatelem, s osobami jednajícími v jeho prospěch a jeho obhájcem. Totožnost vyslychané osoby by jimi neměla být poznána, tato informace by měla být omezena jen na orgány činné v příslušném trestním řízení. Je tedy vhodné zvolit k výslechu prostory, ke kterým je více přístupů, ideálně v době úředních hodin na pracovišti se stykem s veřejností. Není doporučováno provádět výslech na příslušném policejním pracovišti.⁵⁹

K utajení podoby vyslychané osoby před obhájcem je možno využít dvou samostatných nepropojených místností s vhodným technickým zařízením k přenosu zvuku a modulátoru hlasu. Obhájce tak slyší upravený hlas vyslychané osoby. Pokud nejsou tyto prostředky k dispozici, přichází do úvahy dvě sousední místnosti s otevřenými propojovacími dveřmi, případně lze od sebe improvizovaně oddělit v jedné místnosti vyslychanou osobu a obhájce zástěnou, řadou skříní apod. V těchto případech však obhájce slyší hlas vyslychaného.⁶⁰

V kriminalistické teorii se hovoří o vnitřním a vnějším výslechovém prostředí. Vnější je myšleno místo, kde se výslech koná.⁶¹ Často to bývá kancelář vyšetřovatele, který je tím pádem ve svém známém prostředí, na rozdíl od vyslychaného, a má nad ním psychologickou převahu.⁶² Poslední dobou se hojně objevují speciálně vybavené výslechové místnosti (s jednocestným zrcadlem, kamerami, komunikačními pojítky, apod.), aby vyslychaný mohl být sledován a výslech byl dobře zadokumentován. Tyto místnosti se užívají zejména k výslechu nebezpečných pachatelů či dětí. Seznam těchto místností⁶³ zveřejňuje na svých webových stránkách ministerstvo vnitra, stejně jako

---

⁵⁹ STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-807-3802-141. S. 205, 206.

⁶⁰ STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-807-3802-141. S. 207.

⁶¹ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. ISBN 80-7251-141-6. S. 31, 43.

⁶² MATIÁŠEK, Jan, Bohumil BÁRTA a Jaroslav SOUKUP. *Výslech a psychologie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1966. S. 172.

⁶³ Seznam speciálních výslechových místností. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-specialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>

standard vybavení speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení⁶⁴.

V případě, že je výslech prováděn mimo kancelář vyšetřujícího, například v bytě vyslychaného, v nemocnici, na místě činu, je to vyslychající, kdo se musí přizpůsobit, což může vést k nedostatečnému vnímání či zhoršenému soustředění. Naopak výslech na místě činu může napomoci k přesnějšímu vybavení si okolností vyslychaným.

V případě výslechu dítěte ale platí, že přítomnost rodičů či výslech v domácím prostředí může naopak uškodit, dítě nemusí vypovídat pravdivě, protože například má pocit, že udělalo něco špatně a bojí se, že by potom mohlo být od rodičů potrestáno apod.⁶⁵

Vnitřní výslechové prostředí bývá popisováno jako jakési vnitřní klima výslechové místnosti, které je tvořeno mnoha činiteli. Vybavení místnosti by mělo být jednoduché a účelné. Velký vliv hraje rozmístění nábytku a poloha míst pro osoby přítomné výslechu, zařízení místnosti, estetické doplňky, osvětlení, čistota, teplota v místnosti, ale i osobní vlastnosti vyslychajícího a dalších přítomných osob. Příznivá atmosféra u výslechu pozitivně ovlivňuje psychický stav zúčastněných a napomáhá odbourat pocit strachu a stísněnosti, bývá doporučováno nabídnout vyslychanému nápoj, kuřákovi i cigaretu, přičemž se vyslychající dřív zklidní a díky cigaretě i lépe soustředí. Je důležité eliminovat rušivé elementy jako zvonící telefony, dupání a hluk z chodby, klepání na dveře a odstranit předměty, které mohou působit jako zbraň.

2.2.2 Volba doby provedení výslechu

Výslech je třeba provést co nejdříve poté, co nastala vyšetřovaná skutečnost, s postupujícím časem se snižuje objektivita a také to, co si vyslychaný pamatuje. Je třeba zjistit pachatele a zabránit mu v dalším páchání trestné činnosti, zabránit tomu, aby se pachatelé mezi sebou domlouvali či ničili stopy a jiné důkazy, aby vyslychaná osoba nezapomněla podstatná fakta, či aby u ní nedošlo ke zkreslení toho, co si pamatuje. Pokud by vyslychané osobě byl poskytnut dostatek času, mohla by si také

---

⁶⁴ Standard vybavení speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/standard-vybaveni-specialni-vyslechove-mistnosti-pro-detskeho-ucastnika-trestniho-rizeni.aspx#specialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>

⁶⁵ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-725-1007-X. S. 67.

například perfektně připravit nepravdivou výpověď se všemi detaily, sehnat si alibi. Je třeba přihlídnout ke způsobilosti obou stran, zdravotnímu stavu, okamžitému fyzickému i psychickému stavu apod.

2.2.3 Plán výslechu

Příprava výslechu je uzavřena vypracováním plánu výslechu, ve kterém je představen jakýsi model, podle kterého by měl výslech probíhat. Tento plán nemusí být písemný, často stačí i jen několik poznámek, záleží na složitosti případu, schopnostech vyslychajícího a předpokládané složitosti výslechu.

3 Taktika výslechu

Poté, co je výslech dostatečně připraven, následuje taktika výslechu, tedy procedura zvolení vhodných taktických postupů pro dosažení cíle výslechu a jejich uplatnění v příslušné výslechové situaci.⁶⁶ Analýza základních taktických postupů je obsažena dále v kapitole č. 4 (Základní taktické postupy výslechu), není nutné zacházet nyní do detailů.

Délka jednotlivých fází výslechu je závislá na složitosti případu, na ochotě a schopnosti vyslýchaného vypovídat. Ne každý vyslýchaný je schopen samostatně, bez kladení otázek vyslychajícím, vypovídat ve fázi monologu. Je to ovlivněno inteligencí, interpretačními schopnostmi, schopnostmi souvisle vyprávět, pamětí, věkem, vzděláním, prostředím, ve kterém byl vychován a kde se pohybuje apod. V případě, že vyslychající zjistí, že fáze monologu nikam nevede, je důležité, aby nějakým způsobem vyslychanému pomohl, případně přešel rovnou do fáze dialogu.

3.1 Základní stádia výslechu

Výslech se skládá ze tří fází, z úvodní, po níž následuje monolog (souvislé líčení) a na závěru dialog (otázky a odpovědi).

3.1.1 Úvodní stádium

Úvodní stádium je započato splněním procesních náležitostí ve smyslu trestního řádu, je ověřena totožnost vyslychaného, jeho osobní data, je poučen o svých právech a povinnostech, eventuálně se řeší případná ochrana svědka. Z pohledu kriminalistiky je podstatné uvítání a uvedení vyslychaného a představení vyslychajícího, což vede k odstranění anonymity mezi nimi, k bližšímu vzájemnému poznání a navázání kontaktu. Poté je vyslychaná osoba obeznámena s informacemi týkajícími se výslechu, s jeho předmětem a důvodem, se svým procesním postavením. Vyslychající zjistí postoj vyslychaného k věci, i ostatním účastníkům, jeho rodinné, majetkové poměry, zda se v minulosti již dopustil nějakého trestného činu apod. Vyslychající by si měl

---

⁶⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 113.

vyslýchaného tzv. „proklepnout“, navázat s ním psychologický kontakt a učinit si na něho vlastní názor.

Již v této fázi si vyslýchající udělá prvotní představu, jak bude probíhat výslech, zda se dá očekávat, že vyslýchaný bude spolupracovat a vypovídat pravdivě, či bude nutné použít některou z taktik.

Forenzní psychologie se zabývá interpersonálním jednáním a objasňuje vztah mezi vyslýchajícím a vyslýchaným v psychologických souvislostech⁶⁷, věnuje se i chybám v posuzování druhých osob, kterých se vyslýchající (mnohdy i zkušení) v praxi dopouštějí.

Těmito chybami jsou:

1. haló efekt – vyslýchající hodnotí vyslýchaného na základě povrchního, výrazného, nápadného dojmu (neplést s prvním dojmem);
2. první dojem – názor, který si vyslýchající utvořil na vyslýchaného v prvních minutách jejich setkání a u něhož bezdůvodně setrvává;
3. pygmalion efekt – pozitivní očekávání a hodnocení chování a vlastností vyslýchaného vyslýchajícím může vést k tomu, že vyslýchaný se samovolně začne přibližovat tomuto modelu a chová se tak, jak od něho vyslýchající očekává;
4. protipřenos – vyslýchající se nechá ovlivňovat svými osobními vztahy;
5. a další.⁶⁸

Ludmila Čírtková ve své Kriminální psychologii dělí svědky do několika skupin, podle jejich ochoty vypovídat a spolupracovat.⁶⁹

1. svědek hovorný a otevřený – vypovídá dobrovolně a ochotně;
2. svědek upovídaný – vyslýchajícího stojí hodně úsilí udržet ho u tématu, od kterého často odbíhá;
3. svědek plachý a ostýchavý – není jednoduché ho přimět k výpovědi;

---

⁶⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 174.

⁶⁸ Tamtéž. S. 179 – 181.

⁶⁹ Tamtéž. S. 186.

4. svědek povrchní – je nutné pokládat doplňující otázky a nutit ho k hlubší výpovědi;
5. svědek lhostejný – nemá na výpovědi zájem;
6. svědek nedůvěřivý – vyslychající by se měl pokusit objevit důvody a odstranit nedůvěru;
7. svědek svéhlavý – problematický, těžká spolupráce.

Toto otypování vyslychaného se uplatní spíše až při opakovaném výslechu, neboť před prvním výslechem vyslychající neví, jakým způsobem bude vyslychaný spolupracovat a tedy do jaké skupiny by mohl být zařazen. Je třeba si také uvědomit, že lidé jsou individuální a často naplňují rysy hned několika skupin najednou.

Protivínský, Musil, Prerad⁷⁰ do úvodní fáze řadí i předvolání či předvedení vyslychaného, domnívám se, že i přesto, že tyto úkony jistě jsou svým způsobem taktické, by měly být považovány spíše za přípravné úkony, které výslechu předcházejí.

3.1.2 Monolog

Úvodní fáze plynule přechází do fáze souvislého popisu, kdy je vyslychaný vyzván, aby uvedl plynule, vlastními slovy, bez přerušování a podrobně veškeré informace k vyšetřované události, kterými disponuje, čeho byl sám svědkem, co se dozvěděl od jiných osob a co sám považuje za podstatné.⁷¹ Přerušen by měl být pouze zcela výjimečně, v nejnútnejších případech, pokud se například odchyluje od předmětu výslechu, nebo je-li třeba něco blíže specifikovat. Vyslychající by měl být trpělivý a nezasahovat do monologu, ani když tuší či dokonce ví, že vyslychaný neříká pravdu. V praxi to takto bohužel nefunguje a vyslychající vyslychanému skáče do řeči, jeho monolog narušuje dotazy, zvedá zvonící telefon a neuvědomuje si, že vyslychaného to ruší a následkem toho se ve výpovědi ztrácí, případně ztrácí chuť spolupracovat kvůli nedůstojnému průběhu výslechu. Toto souvisí s výběrem vhodné výslechové místnosti, jak zmíněno dříve v kapitole č. 2.2.1. (Stanovení místa výslechu).

---

⁷⁰ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedag. nakl., 1987. S. 27.

⁷¹ § 92 odst. 2 *trestní řád*

I ze lživé výpovědi si vyslychající může udělat jistou představu o události a o osobě vyslychaného, případně je šance, že se vyslychaný do svých lží a polopravd zamotá a ztratí se v nich a je pak snazší ho usvědčit ze lži. Často se stává, že vyslychaný uvede skutečnost, o které může vědět pouze pachatel a tím se sám usvědčí.⁷² Ve snaze působit věrohodně uvádí spoustu detailů a podrobných informací, které si není schopen sám zapamatovat a posléze se ve svých výmyslech ztratí a lež vyjde najevo.

Nicméně u rozsáhlejších výslechů je doporučováno, aby vyslychající navrhl vyslychanému postup, např. aby vypovídal v časovém sledu, nebo se vyjádřil postupně k jednotlivým zúčastněným, či skutkům.

V průběhu výpovědi vyslychající konfrontuje výpověď s dalšími důkazy a analyzuje úplnost a věrohodnost výpovědi. Vyslychaný často uvede i okolnosti, které říct ani nechtěl, neboť ho k tomu vede logická dějová linie a často sdělí něco, na co by se vyslychající ani neptal, případně kdyby se ptal, vyslychaný by to zamlčel, neboť by věděl, že to vyslychajícího zajímá. Vyslychající si utvoří názor, zda vyslychaný lže, vymýšlí si, zapírá, někoho kryje či vypovídá pravdu a spolupracuje.⁷³

3.1.3 Dialog

Po monologické fázi výslechu následuje dialog, který doplňuje, zpřesňuje monolog a uzavírá výslech. Vyslychající v této fázi uplatní taktické postupy, klade otázky vyslychanému a snaží se odstranit rozpory a nejasnosti z monologické části, doplnit detaily a konkretizovat výpověď. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně, aby vedly k jednoznačným odpovědím.⁷⁴ Formulace otázky musí být velmi pečlivá, neboť se v ní může odrazit představa vyslychajícího o tom, co se stalo a může tím ovlivnit vzpomínky vyslychaného.

Čírtková⁷⁵ se zmiňuje o dvou základních zdrojích možného zkreslení informací ve výpovědi. V průběhu monologu se u vyslychaného může projevat tendence

---

⁷² NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. ISBN 80-7251-141-6. S. 56.

⁷³ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 85 – 87.

⁷⁴ § 92 odst. 3 *trestní řád*

⁷⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 220.

k neúplnosti, protože se koncentruje především na základní děj a velmi snadno může opomenout zahrnout do výpovědi určité podstatné informace, které sám považuje za nedůležité, ač pro objasnění případu mohou být velmi relevantní. Následně ve fázi dialogu se objevuje spíše tendence k subjektivnímu pozměňování samotného obsahu poskytovaných údajů. Ve většině případů k tomu dochází, pokud se vyslýchaný snaží intenzivně a ochotně spolupracovat a soustřeďuje se na poskytnutí uspokojující odpovědi. V důsledku toho zaplňuje (často nevědomky) mezery ve vzpomínkách a vytváří si tzv. klamné vzpomínky, které poté reprodukuje.

Porada⁷⁶ doporučuje nepřerušovat hned monolog vyslýchaného a tento problém řešit až po ukončení monologu pomocí nenásilné nesuggestivní psychologické pomoci (viz kapitola 4.3 Pomoc vyslýchanému k překonání zdánlivě zapomenutého).

3.2 Kladení otázek

Vyslychající by měl klást otázky **otevřené**, které umožňují vyslychanému formulovat odpověď a vedou ho k samostatné, delší odpovědi, aby nemohl z otázek vyvodit žádné informace pro svou odpověď a musel odpovídat opravdu sám za sebe a spolehnout se jen na svou paměť. Otevřené otázky obvykle začínají slovy Kdo? Co? Kdy? Jak? Koho? Kde?; takovou otázkou je například otázka: „Jak to probíhalo?“ „Co se stalo?“.

Pokud je vyslycháný spíše nemluvný, nebo méně inteligentní, je vhodné přejít k tzv. **uzavřeným** otázkám, které vedou k přímé odpovědi, např. „Viděl jste pana X, jak vchází v úterý v 10:00 do obchodu?“. Tyto otázky je třeba používat velmi opatrně, neboť může dojít k ovlivnění vyslychané osoby.

Dalším typem otázek jsou tzv. **alternativní** otázky, které jsou vlastně kombinací otázek uzavřených a otevřených a kladou se lidem se sníženými rozumovými schopnostmi, kteří nejsou schopni odpovídat na otevřené otázky. Tyto otázky dávají na výběr z možností, např. „Jakou barvu trika měl na sobě pan X, modrou, červenou nebo jinou?“.

Kontrolní otázky slouží k prověření a ověření a směřují vždy ke konkrétní skutečnosti, např. „Jak to víte?“, „Kdo vám to řekl?“.

---

⁷⁶ PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno: CERM, 2001. ISBN 80-720-4194-0. S. 353.

Usměrňující – kontrolní otázky typu „Mohli byste nám znovu popsat osobu XY?“ vedou k ověření toho, co vyslýchaný již jednou popsal a k zabránění tomu, aby odbíhal od tématu.

Testovací otázky, které se také řadí mezi kontrolní, slouží k tomu, aby si vyslychající udělal představu, zda vyslychaný nevypovídá lživě a zda se nenechá snadno ovlivnit. Pomocí těchto otázek si ho lze otestovat i v jiných schopnostech, např. jaký má odhad časového rozmezí, vzdálenosti a rychlosti. Vyploouvají na povrch také případné předsudky, názory a postoje, např. „Co si myslíte o ženách za volantem?“. Vyslychající si musí dát dobrý pozor na to, aby vyslychaný neměl pocit, že je nějak ovlivňován, aby zaujal vlastní stanovisko a to interpretoval.⁷⁷

Doplňující otázka směřuje k okolnosti, o které se vyslychaný ve své výpovědi z jakéhokoliv důvodu, nebo i bez důvodu nezmínil.

Připomínající otázkou vyslychající vyslychanému pomáhá vybavit si nějakou skutečnost, kterou mohl zapomenout a snaží se mu oživit paměť, aniž by byly kladeny sugestivní otázky.

Zpřesňující naopak vede k tomu, co vyslychaný uvedl, jen to zpřesňuje.

Čírtková⁷⁸ doporučuje kladení specifického druhu otevřených otázek, tzv. otázek **situálních**, které směřují k nejmenším detailům chování a prožívání osoby v období, kdy se stala vyšetřovaná událost. Jsou cenné při zjišťování dění před, během a po trestném činu, protože tyto okolnosti nemá vyslychaná osoba zpravidla dopředu promyšlené.

Vyslychající by měl položit otázku způsobem, aby nezkreslovala odpověď, formulovat ji tak šikovně, že na ni nevinný zareaguje jinak, než vinný. Například otázka „Ukradli jste to?“ není vhodná, neboť vinná osoba bude mít strach, proto se u ní objeví emotivní reakce (strach z prozrazení a trestu), nevinná osoba ale také bude mít pravděpodobně strach (z nesprávného obvinění). Je tedy doporučováno přizpůsobit otázku, aby byl vznik emocí eliminován a v případě, že se emoce u vypovídajícího vyskytne, bylo by pravděpodobné, že z důvodu lhaní.

---

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Základy psychologie výslechu*. Kriminologický sborník. 2000, roč. 45, č. 3, s. 29.

V průběhu dialogu se dostává do popředí vyslychající, který formuluje a klade otázky, používá jednotlivé taktické postupy, předkládá důkazy, pomáhá vyslychanému vzpomenout si na zdánlivě zapomenuté informace, správně a detailně reprodukovat, psychologicky zapůsobit na lživě vypovídajícího a dostat z vyslychaného co nejvíce informací. Vyslychající musí být perfektně připraven, musí být schopen rychle reagovat a pokládat vhodné dotazy. Což je velmi složité, neboť si otázky nemůže dopředu připravit, netuší totiž, co vše vyslychaný v monologické části vypoví.

Vyslychající musí dodržet určitá pravidla⁷⁹:

1. pokládat otázky srozumitelné a jasné;
2. klást otázky, na které lze jednoznačně odpovědět;
3. otázky nesmí být ponižující ani urážející;
4. otázky nesmí být kapciózní (úskočné) ani sugestivní (návodné).⁸⁰

Na závěr se výpověď zaprotokoluje, zachytí se námitky a opravy a vyslychaný i vyslychající, případně další přítomné osoby ji stvrdí svým podpisem.

3.2.1 Sugestivní a kapciózní otázky

Obžalovanému je možné pokládat pouze otázky jasné a srozumitelné. Nesmí být pokládány otázky kapciózní (úskočné), které záměrně zastírají svůj pravý smysl a svádí vyslychaného k odpovědi, kterou by jinak neučinil. Zároveň jsou zakázány otázky, které naznačují, jak na ně odpovědět (sugestivní otázky).⁸¹ Často je ale těžké najít přesnou hranici, kdy začíná otázka kapciózní či sugestivní a kde se jedná ještě o otázku povolenou trestním řádem.

V průběhu výslechu na sebe navzájem strany vždy působí. Podstatné je odlišit právně nepřipustné působení vyslychajícího na vyslychaného od právně přípustného. Jestliže má vyslychaný ponechánu možnost volby mezi různými variantami chování, je metoda kvalifikována jako právně přípustná (např. demonstrování, přesvědčování, objasňování).

---

⁷⁹ § 92 odst. 3 *trestní řád*

⁸⁰ V § 92 odst. 3 trestního řádu je výslovně zakázáno pokládat tyto otázky obviněnému. Oproti tomu u výslechu svědka v § 101 odst. 3 trestní řád jsou zakázány pouze otázky sugestivní. Nicméně i přes tuto legislativní mezeru se v praxi považují za nepřipustné otázky obě rovněž u výslechu svědka.

⁸¹ § 92 odst. 3 *trestní řád*

Oproti tomu výslechové taktiky, které omezují vyslychanému možnost svobodné volby dalšího chování (tedy možnost rozhodnout se, co a jak sdělí vyslychanému), jsou považovány za nepřipustné (donucování, vynucování, sugesce, metoda příkladu, kdy např. vyslychající předstírá, že se spoluobviněný doznal). Pro tyto neakceptovatelné metody výslechu je společné, že vyslychající využívá psychického nátlaku na vyslychaného, který většinou nevidí jinou možnost, než se přiznat a tím se vyhnout nebezpečí obsaženému v nátlaku. Tyto metody hrubě narušují smysl a účel trestního řízení, neboť ohrožují povinnost zjistit objektivní pravdu a jsou častým zdrojem justičních omylů.⁸²

Sugestivními a kapciózními otázkami se zabýval i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 11 Tz 29/68.⁸³ Tímto rozsudkem Nejvyšší soud stanovil povinnost provádět důkaz výslechem obžalovaného v hlavním líčení způsobem stanoveným trestním řádem⁸⁴. Dle Nejvyššího soudu nemůže být považováno za důkaz vylíčení skutku obviněným znalci při přípravě znaleckého posudku.

Nejvyšší soud tímto rozsudkem také judikoval, že je nezákonné přesvědčovat obviněného o nepravdivosti jeho výpovědi a předestírat mu názor vyslychajícího na obsah výpovědi za účelem přizpůsobit výpověď obviněného tak, aby odpovídala výsledkům ohledání a pitvy, které jsou známy vyslychajícímu.

Třetí právní věta judikátu se zabývá rekonstrukcí činu jakožto druhem ohledání. Tato rekonstrukce může být v trestním řízení považována za důkazní prostředek, nicméně při jejím provádění nesmí být obviněný orgány činnými v trestním řízení usměřován ohledně jeho počínání při činu, který během rekonstrukce znázorňuje či líčí.

Ve výše uvedeném trestním řízení Městský soud zamítl svým usnesením odvolání obviněného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10, kterým byl obviněný uznán mimo jiné vinným trestným činem vraždy. Nejvyšší soud zrušil toto usnesení Městského soudu a současně zrušil i rozsudek soudu prvního stupně. Rovněž přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 10 opětovně projednání věci a nové rozhodnutí. Soud

---

⁸² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 199 – 201.

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68, kterým bylo zrušeno usnesení Městského soudu v Praze (sp. zn. 3 To 375/63), jímž bylo zamítnuto odvolání obviněného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 10, a zároveň byl zrušen tento rozsudek Obvodního soudu (sp. zn. 1 T 126/63).

⁸⁴ § 91 a násl., § 207, § 208 *trestní řád*

prvního stupně při svém rozhodování totiž vycházel z doznání obviněného, které bylo učiněno v průběhu vyličení skutku před znalci z oboru psychiatrie k jejich dotazům při přípravě znaleckého posudku. Nejvyšší soud rozhodl, že toto vyličení nemá důkazní charakter, a to nejen z důvodu, že mu nepředcházelo nezbytné poučení ve smyslu § 91 odst. 1 trestního řádu, ale také proto, že nelze vyloučit, že znalci (v zájmu zjištění psychických reakcí obviněného) kladli otázky, které co do způsobu a zaměření trestní řád nepřipouští, tj. otázky sugestivní a kapciózní. V případě, že by toto vyličení bylo považováno za důkaz, došlo by tak v podstatě k nahrazování orgánů činných v trestním řízení orgány, kterým trestní řád ukládá zcela jiné úkoly než objasňování skutkového stavu věci. Nejvyšší soud také označil za porušení zákona situaci, kdy soud prvního stupně nejenže vycházel při svém rozhodování z tohoto doznání, které navíc obviněný v hlavním líčení odvolal, ale nezaměřil se ani na to, zda byl při výslechu obviněného ve vyšetřování důsledně dodržen postup stanovený trestním řádem.

Podle Nejvyššího soudu dále nebyly kladeny pouze otázky k osvětlení věci, nýbrž byl otázkami přímo předestírán názor vyšetřovatele, který obviněnému vyvracel jeho tvrzení a označoval jeho výpovědi za nepravdivé, přičemž šlo o to, aby bylo dosaženo shody mezi výpovědí obviněného a vyšetřovací verzí. Takovéto jednání je dle Nejvyššího soudu nepřijatelným působením na obviněného a jde o zjevné porušení § 92 odst. 3 trestního řádu.⁸⁵

Za předpokladu, že jsou při výslechu kladeny nepovolené otázky, mají strany právo kdykoliv v průběhu výslechu vznést námitky proti způsobu provádění tohoto úkonu. Vyslýchající je povinen tyto námitky poznamenat do protokolu a vypořádat se s nimi při dalším postupu.⁸⁶

Sugesce je definována jako působení na lidi v průběhu jejich vnímání, myšlení, vzniku emocí, vytváření představ a formování vůle. Sugescie se může objevit v každé fázi formování výpovědi. Vyslýchání mohou být ovlivňováni zejména rozhovorem s ostatními svědky, interpretací události jinými osobami, působením zainteresovaných

---

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd., II. díl. V Praze: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-807-4000-430.

osob (zejména příbuznými obviněného). Vyslýchající se musí soustředit na minimalizaci těchto ovlivňovacích faktorů, jak jen to bude možné.

Nejnebezpečnější jsou v tomto ohledu děti a starší osoby, kteří reagují na výslech velmi citlivě a mají tendenci vyhovět tomu, co chce vyslýchající slyšet, často přijímají automaticky a nekriticky cizí názory za své.

Sugestivnost otázky je třeba posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti. Například je rozdíl, jak působí otázka na pachatele, který si přesně vybavuje okolnosti spáchaného trestného činu, a jak by působila na svědka, jehož vzpomínky jsou spíše mlhavé. Nebezpečí sugesce je o to větší, čím méně si vyslýchaný pamatuje.

Tiplica⁸⁷ označuje za nejnebezpečnější takové sugestivní otázky, které se navenek neliší od otázek normálních a stávají se sugestivními až v souvislosti s dalšími otázkami. Řadí sem například otázky předpokládající znalost určitých skutkových okolností u vyslýchaného, například typu „Pachatel přece zbraň nedržel v ruce?“ – formulace této otázky naznačuje, jaká odpověď se očekává.

Sugestivnosti otázky může být dosaženo také např. různými gesty, intonací hlasu, mimikou, opakováním otázky.

Otázky, které záměrně skrývají svůj pravý smysl a které mají za následek, že vyslýchaná osoba vypoví proti své vůli to, co by jinak nevyověděla, jsou otázky kapciózní. Dle Protivinského a Prerada⁸⁸ může za určitých okolností působit úskočně například tzv. neočekávaná otázka, např. „Jak jste odeslal kradené zboží?“. Je šance, že pokud byla odvrácena pozornost vyslýchaného někam jinam, tak bezděčně odpoví, aniž by si uvědomil, že se k činu dosud nepřiznal. Tato otázka by byla povolená, pokud by vyslýchaný před položením neočekávané otázky sám o této záležitosti mluvil.

Dalším typem otázky je otázka nepřímá, která v sobě obsahuje v podstatě dvě otázky, přičemž ta relevantní je nepřímá a je zastíněna otázkou neutrální. Zodpovězením

---

⁸⁷ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-725-1007-X. S. 69, 70.

⁸⁸ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 97-99.

srov. KONRÁD, Zdeněk a Bohumil PIKNA. *K některým problémům taktiky výslechu v procesu odhalování a vyšetřování trestné činnosti*. *Československá kriminalistika*. 1978, roč. 11, č. 4, 303 – 309.

neutrální otázky dochází i k zodpovězení otázky hlavní. Např. se vyslychající zeptá vyslychaného, jestli byl v prosinci v Praze svým autem. Vyslychaný si není vědom souvislostí, proto řekne, že nebyl, že byl jen v Brně. Následně už ale nemůže popřít, že byl v uvedené době svým autem v Brně.

Autoři dále zmiňují otázku podmíněnou, např. „Jak byste odpověděl, pokud bychom vám řekli, že na místě činu byly nalezeny vaše otisky?“. Šlo by opět o otázku úskočnou, ledaže by tam otisky opravdu byly nalezeny.

4 Základní taktické postupy výslechu

V praxi se můžeme setkat se třemi typickými výslechovými situacemi, a to:

- i. výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu a také ji vypovídají;
- ii. výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu, avšak jejich výpověď je neúplná, nepřesná – např. výslech osoby, která si zcela nepamatuje okolnosti, nevnímala okolnosti, vnímala je jinak;
- iii. výslech osob, které nechtějí vypovídat pravdivě – je potřeba změnit jejich názor a přesvědčit je ke spolupráci s vyslýchajícím.

Primárním účelem výslechu je získání věrohodné a úplné výpovědi o vyšetřované události. Ne vždy má ale vyslýchající k dispozici spolupracujícího vyslýcháného. A ani situace, kdy se vyslýcháný snaží kooperovat, neznamená, že výpověď bude jasná, pravdivá a úplná, ať už v důsledku deformace paměťových stop v jeho vědomí, či jako následek neúplného vnímání okolností. Proto kriminalistická věda poskytuje soubor taktických postupů, které jsou v souladu se zákonem a směřují co nejrychleji a nejefektivněji k naplnění výše uvedeného cíle výslechu.

Protivínský, Musil a Prerad⁸⁹ definují taktické postupy jako vědecká doporučení vypracovaná kriminalistikou využívající poznatky speciálních vědeckých disciplín (psychologie, logiky...). Tyto postupy nejsou upraveny zákonem, jsou mu podřízeny a mohou být použity pouze pokud neporušují trestně procesní předpisy.

Kriminalistická nauka rozlišuje následující čtyři základní taktické postupy:

1. formování psychologického kontaktu vyslýchajícího a vyslýcháného,
2. analýza výpovědi v průběhu výslechu,
3. pomoc vyslýchánému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce (dále jen „pomoc vyslýchánému“),
4. psychologické působení na vyslýcháného k překonání lživé výpovědi.

---

⁸⁹ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravě řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 29.

První dva postupy (formování psychologického kontaktu a analýza výpovědi) jsou někdy označovány jako obecné, neboť se uplatňují při každém výslechu. Zbývající dva lze označit jako zvláštní, uplatňují se pouze v případě potřeby.⁹⁰

Je třeba odlišit související pojem technika výslechu označující dodržování struktury výslechu, pravidel o správné dokumentaci výpovědi, způsob vyjadřování a komunikace.⁹¹

Mezi jednotlivými taktickými postupy není ostrá hranice, vzájemně se prolínají a nelze je používat izolovaně. Jde o pravidla vypracovaná kriminalistikou, která vycházela z poznatků z jiných věd; nejde tedy o definitivní a neměnný systém a jejich použití je závislé na konkrétní situaci a schopnostech a zkušenostech vyslychajícího.

4.1 Formování kontaktu vyslychajícího a vyslychaného

Navázání psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným je považováno za rozhodující krok k dosažení efektivity a úspěšnosti výslechu. Jde o to, aby se vyslychaný nechoval introvertně, ale naopak ho přimět k otevřenosti, komunikaci a spolupráci. Toho vyslychající dosáhne získáním důvěry vyslychaného, což je ovlivněno řadou skutečností (věk vyslychaného, psychický stav, zda je poprvé v kontaktu s vyslychajícími orgány nebo s nimi již má zkušenosti, chování vyslychajícího vůči vyslychanému apod.).

Je požadováno, aby vyslychající respektoval zákony, usiloval o objektivní pravdu, byl pozorný, důsledný, vnímal detaily, vystupoval korektně a profesionálně, ovládal své chování a nepodléhal emocím. Způsob vystupování vyslychajícího má enormní význam, neboť výslech (ale i celé trestní řízení) je pro vyslychané osoby silným zážitkem a je zbytečné jim tuto zkušenost jakkoli znepříjemňovat.

Způsob navázání kontaktu je vždy individuální, do značné míry závisí na procesním postavení vyslychaného (v praxi je problematické vyslychání obviněného či podezřelého, neboť mají snahu si vytvořit obranný blok a docílit nějaké spolupráce s nimi je obtížné). Je vhodné zahájit konverzaci nějakým neutrálním tématem (například

---

⁹⁰ TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-725-1007-X. S. 70.

⁹¹ MATIÁŠEK, Jan, Jaroslav SOUKUP a Bohumil BÁRTA. *Psychologie a výslechová praxe*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1968. S. 96.

projevit zájem o osobu vyslýchaného, jeho problémy apod.). Obviněnému je sice jasné, že se jedná o psychologický manévr, ale většinou se o sobě časem stejně rozhovoří a pak už je snazší přejít na téma týkající se vyšetřované události. Oproti tomu u svědků – poškozených je třeba projevovat účast a pochopení a počítat s projevy citové lability. K získání důvěry může případně napomoci zdůraznění důležitosti jejich výpovědi a poskytnutých informací, omluvit se za některé otázky, které pro svědka mohou být nepříjemné, projevit pochopení, empatii a účast.

Základní kroky (jakási doporučení) vedoucí k navázání kontaktu jsou následující:⁹²

- vhodná forma zajištění přítomnosti vyslýchaného,
- vhodné výslechové prostředí,
- správný způsob chování vyslychajícího,
- vhodná forma seznámení vyslýchaného s předmětem výslechu, jeho procesním postavením a z toho vyplývajícími právy a povinnostmi,
- vhodný psychologický přístup podle zvláštností vyslýchané osoby.

Svědka, u kterého není důvod obávat se, že se nedostaví, není nutné formálně předvolávat a upozorňovat ho na následky nedostavení se, mohl by se zbytečně cítit dotčen. Je naprosto postačující ho předvolat telefonicky nebo písemně.

O vhodném výslechovém prostředí jsem se v práci již zmiňovala (viz kapitola 2.2.1 Stanovení místa výslechu).

Na počátku výslechu by se měl vyslychající vždy nejprve představit a sdělit svou hodnost. Ke všem výslechům by měl přistupovat diferencovaně s ohledem na osoby vyslýchaného (zvolit správný tón, způsob komunikace, být přívětivý, strohý apod.).

Poté, co se vyslychající představí, je povinen vyslýchaného seznámit s důvodem předvolání. Upozorní vyslýchaného, v jaké záležitosti byl předvolán, jaké je jeho procesní postavení a především ho seznámí s jeho právy a povinnostmi. Straus⁹³

---

⁹² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 207.

PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 253.

⁹³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 113.

rozlišuje formu seznámení vyslychaného s předmětem výslechu na „občanskou“ (méně formální, přátelštější přístup) a formu „úřední“.

Podstatná je analýza osoby vyslychaného, zejména obviněného, na jejímž základě vyslychající volí vhodný výslechový přístup. Informace získává vyslychající jednak v přípravné fázi analýzou dosud shromážděných materiálů, jednak při vlastním výslechu pozorováním jeho verbálních a neverbálních projevů a kladením otázek směřujících k jeho osobnosti.⁹⁴ Vyšetřit skutek může vyslychající nejlépe poznáním a porozuměním osobnosti vyslychaného, čemuž musí přizpůsobit svou činnost před výslechem, po výslechu i v jeho průběhu.⁹⁵

Protivinský a Prerad⁹⁶ doporučují vyslychajícímu vyvolat u vyslychaného určitou zainteresovanost na poskytování informací (např. vysvětlit mu, že požadované údaje jsou potřeba k jeho obhajobě). Jestliže ví, proč byl předvolán a že jeho výpověď je důležitá, přispívá to k většímu zájmu na výslechu, lépe si vzpomíná a reprodukuje myšlenky. Často mívá vyslychaný nějaké záporné motivy, proč nevypovídat. Úkolem vyslychajícího je právě tyto záporné motivy odhalit a překonat je.

Při výslechu jsou nepřipustné lži, provokace, nesplnitelné sliby, fyzický či psychický nátlak.

4.2 Analýza výpovědi v průběhu výslechu

Analýza výpovědi probíhá po celou dobu výslechu, spočívá v neustálém hodnocení výpovědi. Jejím cílem je především zjistit od vyslychaného veškeré podrobnosti k vyšetřované záležitosti, kde tyto informace získal, kdo je může případně dosvědčit, jeho postoj k předmětu výslechu a reálnou pravdivost jeho výpovědi. Spočívá ve svědomitém vnímání výpovědi vyslychaného a srovnání poskytnutých informací s tím, co vyslychající už ví z vyšetřování. Analýze je třeba podrobit celý projev vyslychaného, nejen jím uváděné skutečnosti, ale i neverbální řeč těla, a to vše ve vzájemných souvislostech. Vyslychající si nemůže dovolit ani na chvíli „vypnout“ a přestat vnímat, tím by byl celý tento složitý proces narušen. Na základě této analýzy vyslychající zjistí

---

⁹⁴ SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-153-3. S. 81.

⁹⁵ Tamtéž. S. 64.

⁹⁶ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 50.

neúplnosti ve výpovědi a utvoří si představu, zda vyslýchaný vypovídá pravdu. Tím je zjištěna skutečná výslechová situace a dojde k výběru taktického postupu. Je třeba mít na paměti, že nepřesná výpověď neznamená, že vyslýchaný vědomě lže a nesnaží se vypovídat pravdivě.⁹⁷

Vyslýchající se pozorněji zaměří na momenty výslechu, ve kterých nastala u vyslýchaného případná změna v řeči, v mimice, gestikulaci apod. a pracuje na objasnění příčiny. Tyto momenty mají většinou pro vypovídajícího nějaký význam. Ne vždy to ale znamená, že lže, lež je pouze jednou z možných variant. Vyslýchající musí být velmi vnímavý, pozorný a obratný, aby poznal, že vyslýchaný lže. Typicky problematický je výslech nervózní osoby. Lidé obecně vycházejí z toho, že kdo nemluví pravdu, je nervózní, neboť má obavu, aby nebyl přistižen při lži. Strach či rozrušení ale mohou mít mnoho jiných příčin, lidé jsou nervózní v nepřehledné situaci, mají strach, že jim nemusí být uvěřeno apod. Pochyby nastávají i u obratných lhářů. Existují totiž jedinci, kteří lžou velmi přesvědčivě, vystupují suverénně, uvolněně a přirozeně a nedají najevo jakoukoli nervozitu. Tyto lháře není snadné odhalit. Jedinou jejich slabou stránkou je dle psychologů radost z oklamání druhých, kterou často těžko skrývají.⁹⁸

Vyslýchající porovnává informace poskytované vyslýchaným s ostatními důkazy, zjišťuje postoj vyslýchaného, případné vnitřní rozpory ve výpovědi, vyjasňuje si další okolnosti, poznává osobnost vyslýchaného.⁹⁹ Domnívá-li se vyslýchající, že výpověď stále není úplná či věrohodná, působí v průběhu výpovědi na vyslýchaného a snaží se výpověď doplnit, či ho přesvědčit, aby mluvil pravdu.

Při posuzování věrohodnosti výpovědi se obvykle bere v potaz osobnost vypovídajícího, motivace a výpověď verbální i neverbální.¹⁰⁰ Vyslýchající pohlíží na vyslýchaného komplexně a objektivně, zjišťuje jeho schopnost vnímat a reprodukovat, jeho vztah k předmětu vyšetřování, jeho pohnutky, inteligenci, paměť, vnější tlaky, hodnotí, zda nemá důvod vypovídat lživě.

---

⁹⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 331.

⁹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 240-241.

⁹⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9.

¹⁰⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 234.

4.3 Pomoc vyslýchanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce

Tento fakultativní taktický postup se uplatní zejména u druhé typické výslechové situace, tedy při výslechu mýlící se osoby, jejíž výpověď se liší od objektivně zjištěných faktů. Vyslýchaná osoba sice chce vypovídat pravdivě, ale:

- i. není schopna si vůbec vybavit určité konkrétní skutečnosti, nebo
- ii. se domnívá, že vypovídá pravdivě (ale její vzpomínky jsou zkreslené, mylné, nepřesné), nebo
- iii. reprodukce neboli předávání vzpomínek prostřednictvím slovní formulace je chybná či neúplná.

Zpravidla se uplatní při výslechu svědků, neboť obvinění si obvykle detaily skutku pamatují (jestliže ho spáchali). Problémy s vybavováním okolností trestných činů mohou mít pachatelé nedbalostních trestných činů, sérioví pachatelé, případně pachatelé u vyšetřování trestného činu po velmi dlouhé době.¹⁰¹

Nepřesnosti ve výpovědi se mohou objevit v jakékoli její fázi, chyba může nastat už v procesu zapamatování si, vybavení si, i při reprodukci určitého okamžiku. Často se vyslýchaný subjektivně domnívá, že je jeho výpověď pravdivá, leč i přes jeho snahu tomu tak nemusí být.¹⁰²

To, že různí lidé vnímají stejné okolnosti různým způsobem je dle Čírtkové¹⁰³ způsobeno tím, že přijímání a zpracování informací je velmi subjektivní záležitost. Mezi subjektivní faktory ovlivňující lidské vnímání patří zejména aktuální psychický stav, vztah vůči dané události, věnovaná pozornost, soutředěnost, emoce, fyzický stav (např. krátkozrakost, hluchota). Dle Musila¹⁰⁴ lidé lépe vnímají věci mimořádné, neobvyklé, než běžné události každodenního života. Vyslýchající by si měl být vědom, že ikdyž byly dvě osoby svědky téže události, jsou přirozené drobné rozdíly v jejich výpovědích.

---

¹⁰¹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. S. 159.

¹⁰² RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky: (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-864-7303-1. S. 144.

¹⁰³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 215.

¹⁰⁴ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. ISBN 80-206-0423-5. S. 159.

Lidé se liší a je individuální kdo, co, jak a na jakou dobu uchová v paměti. Dle Čírtkové¹⁰⁵ je vyšší pravděpodobnost, že si vyslýchaný bude pamatovat detaily, jestliže se sám jakkoli účastnil události, či do ní zasahoval (např. pomohl oběti, zavolal policii). Informace je v paměti zvěčněna trvaleji, jestliže vnímající se k ní vrací ve svých myšlenkách, či ji někomu sděluje krátce po zážitku. Naopak ale není vhodné, aby svědkové mezi sebou rozebírali vyšetřovanou událost před tím, než byli vyslechnuti, neboť se mohou vzájemně ovlivnit a později už nejsou schopni rozlišit, co sami vnímali a co slyšeli od ostatních.

Za psychologickou pomoc se nepovažuje poskytování jakékoliv nápovědy, v rámci zákona je povoleno pouze cílené a záměrné používání prvků a postupů verbální, nonverbální i paraverbální komunikace.¹⁰⁶ Nejvhodnější je začít s pomocí po ukončení monologu vyslýchaného. Vyslychající odhalí pravděpodobné zdroje nepřesností a mezer ve výpovědi a přistoupí k využití dílčích taktických postupů pomoci, zejména se snaží napomoci vyslýchanému, aby si vybavil zdánlivě zapomenuté skutečnosti, a to pomocí např. asociace a mnemotechnických pomůcek (použitím mapek, plánek, náčrtků, schémat apod.). Pješčak¹⁰⁷ i Němec¹⁰⁸ poskytují vyslychajícím určitá doporučení, jak vyslychaného navést správným směrem. Vyslychaný by měl být například požádán, aby vypovídal o události chronologicky, nevynechával detaily a aby uvedl, kdo může výpověď potvrdit. Vyslychaný tak může být požádán již ve fázi monologu, aby se pokusil rozpomenout na skutečnosti související s požadovanou informací. Nedoporučuje se na vyslychaného spěchat, stresovat ho, pomoc má být nenásilná, téměř nepostřehnutelná, vyslychaný by si měl sám uvědomit chybu, které se při výpovědi dopustil.¹⁰⁹ Je třeba dát pozor, aby vyslychanému nebyla odpověď vsugerována.

---

¹⁰⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vyd. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3. S. 217, 218.

¹⁰⁶ NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003. ISBN 80-7251-141-6. S. 60.

¹⁰⁷ Pješčak, J. a kol. *Kriminalistika, část II*. Praha: Vysoká škola sboru národní bezpečnosti, Ústav kriminalistiky, 1984. S. 68.

¹⁰⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 209 a násl.

¹⁰⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 254.

4.4 Psychologické působení na vyslýchaného k překonání jeho lživé výpovědi

Taktické postupy psychologického působení na lživě vypovídajícího za účelem získání pravdivé výpovědi vypracovala kriminalistika pro konfliktní situace, kdy vyslýchaná osoba nechce vypovídat pravdivě a také pravdivě nevypovídá. Vyslýchání lživě vypovídajícího je pro vyslýchajícího velmi náročné. Smyslem je odhalit podstatu lživé výpovědi a působit (v mezích zákona) na vyslýchaného za účelem změny jeho postoje. Jedinou zákonem povolenou metodou působení na lživě vypovídajícího je přesvědčování. Nepovolené jsou metody spočívající v klamání vyslýchaného, nereálných slibech, sugesci, zastrašování či v užití jakéhokoliv násilí.¹¹⁰ Účelem přesvědčování je dokázat vyslýchanému nesmyslnost a škodlivost jeho lži; rozhodně nezahrnuje přemlouvání, sliby, či dokonce vyhrožování vyslýchanému. Nejlépe se přesvědčuje, je-li vyslýchaný usvědčen důkazy, k nimž nemůže uvést žádné pořádné protiargumenty.

Němec¹¹¹ zdůrazňuje potřebu předcházet lžím, neboť je jednodušší hned zpočátku zabránit lživé výpovědi než ji pak vyvracet. Jakmile je lživá výpověď už jednou zaprotokolována, vypovídající na ní většinou setrvává a je těžké ho přesvědčit, aby ji změnil na pravdivou. Předčasná protokolace může být tedy ke škodě.

Dle autorů Protivínského, Musila a Prerada¹¹² nelze pomocí lži dosáhnout pravdy, a tak zavrhuje postup, kdy vyslýchající přesvědčí obviněného, že má dostatek důkazů potvrzujících jeho vinu, a není tedy už důležité, co vypoví. Určitá psychologická působení nicméně povolena samozřejmě jsou, např.¹¹³ lze využít faktoru neočekávanosti či překvapení vyslýchaného, nepřipravenosti vyslýchaného ke lži, nedostatečné

---

¹¹⁰ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 333, 334.

¹¹¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 210. Srov. PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 59.

¹¹² PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 60.

¹¹³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 210.

informovanosti lživě vypovídajícího o již získaných důkazech. Opakuji, že to vše je možné jen v určitých mezích.

Problematické je u výslechu rozlišení přípustných a oprávněných způsobů působení na vyslýchaného od těch neakceptovatelných. Základní dílčí taktické postupy psychologického působení na vyslýchaného k překonání jeho lživé výpovědi zmíním dále v textu. Patří mezi ně:¹¹⁴

- odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících lživou výpověď,
- stimulace kladných vlastností vyslýchaného,
- využití emocionálního napětí vyslýchaného,
- využití vnitřních rozporů výpovědi a rozporů mezi výpovědí a jinými důkazy,
- využití reflexních úvah lživě vypovídajícího.

V rámci těchto vyjmenovaných postupů mohou být v praxi využívány i jiné, např. využití pořadí výslechu několika svědků a několika spoluobviněných, využití taktických možností v mezích trestně procesního zákona (trestního řádu) o souvislém výkladu (monologu), využití křížového výslechu, argumentace nelogičností výpovědi.¹¹⁵

4.4.1 Odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících lživou výpověď

Jakmile vyslychající zjistí, že vyslychaný nevypovídá pravdivě, je třeba, aby odhalil motiv, který k tomu vyslychaného vede a pokusil se ho pomocí psychologického působení odstranit, neboť odstraněním příčin může vyslychaného přivést k rozhodnutí vypovídat pravdu.¹¹⁶ Motivy mohou být velmi různorodé a samozřejmě se liší dle procesního postavení vyslychané osoby. Subjektivní pohnutkou ke lživé výpovědi je často strach z trestu, z odsouzení společností, z odhalení, z pomsty, ze ztráty zaměstnání, případně obava z reakce okolí, a z toho plynoucí snaha, aby vyšetřování

---

¹¹⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 334.

PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno: CERM, 2001. ISBN 80-720-4194-0. S. 354 a násl.

¹¹⁵ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-731-7036-1. S. 211.

¹¹⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 121.

dopadlo pro vyslýchaného co nejpříznivěji. Ale i morální, inteligenční a kulturní úroveň obviněného může mít značný vliv. Objektivním faktorem ovlivňujícím lživou výpověď je především působení dalších osob zúčastněných na vyšetřování, obecná nechuť jednat s orgány činnými v trestním řízení, či nepříznivá procesní situace, např. pokud byla porušena práva obviněného. Tyto situace mohou dle Strause¹¹⁷ někdy vést až k nepravdivému přiznání či ke křivému obvinění jiné osoby. Dle Protivinského, Musila a Prerada¹¹⁸ se to dá eliminovat tím, že je obviněný obeznámen se svými právy i právy orgánů činných v trestním řízení, věří v dodržování zákonů a je si vědom toho, že orgány činné v trestním řízení chtějí usvědčit skutečného pachatele a zjistit objektivní pravdu.

Mnohdy vypovídá nepravdivě i poškozený, který má obavy, aby pachatel neunikl trestu. Naopak svědci, kteří nejsou poškození, se často bojí vypovídat, protože mají strach z pachatele a bojí se o bezpečnost svou i svých blízkých. Může nastat i situace, kdy svědek vypovídá nepravdivě, neboť se snaží chránit a krýt jiné osoby. Ne všechny příčiny vedoucí k nepravdivé výpovědi mohou být odstraněny. Dle názoru Musila, Konráda a Suchánka¹¹⁹ jsou ze subjektivních příčin odstranitelné především strach z odpovědnosti, lítost a stud. K ochraně svědka pak slouží např. možnost utajení totožnosti ve smyslu trestního řádu¹²⁰.

Americký psycholog Paul Ekman ve svém článku „Why people lie“ z roku 2009¹²¹ tvrdí, že lidé nejčastěji lžou, aby se vyhnuli potrestání (nejen v trestním řízení, ale i v běžném životě - ať už se jedná o řidiče, který lže policistovi o překročení rychlosti, či o dítě, které lže rodičům kvůli pozdnímu příchodu). Mezi další důvody patří ochrana druhé osoby nebo i sebe, získání obdivu druhých osob, z důvodu zachování soukromí,

---

¹¹⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 121.

¹¹⁸ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 66.

¹¹⁹ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 334.

¹²⁰ § 55 odst. 2 *trestní řád*

¹²¹ EKMAN, Paul. *Why People Lie*. Reading between the lies. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: http://www.paulekman.com/wp-content/uploads/2009/11/Newsletter_March091.pdf

někteří lidé lžou pro pocit, že si to můžou dovolit a projde jim to, dalším motivem je neříkání pravdy, neboť se za ni stydí, a velmi často lidé také lžou, aby se dostali z nepříjemné sociální situace.

4.4.2 Stimulování kladných vlastností vyslychaného

Tímto taktickým postupem se vyslychající snaží přimět vyslychaného, aby si sám uvědomil své nesprávné chování a zaujal morální stanovisko. Za tímto účelem vyslychající zkoumá osobnost vyslychaného, jeho hodnoty, názory, kvality, životní zkušenosti, apod.¹²² Tuto metodu lze nejlépe použít u výslechu pachatele nedbalostních trestných činů či u pachatelů, kteří spáchali trestný čin v afektu, jestliže vyslychaný není ještě zcela přesvědčen o tom, že chce vypovídat lživě, příliš nepopírá fakta a stačí mu jen nepatrné popostrčení, aby řekl pravdu.¹²³

Jakmile vyslychaný začne hodnotit své protispolečenské jednání (ať už z vlastní iniciativy nebo na popud vyslychajícího), nastane konflikt mezi jeho morálkou na straně jedné a konkrétním činem na straně druhé. Vyslychající by poté měl potlačit záporné vlastnosti a naopak vyzdvihnout ty kladné (např. dosavadní bezúhonnost, čestné chování, spořádaný život, dobrá pověst, rodina, úctyhodné povolání atd.), aby se vyslychaný rozhodl hovořit pravdu. K užití této metody je třeba na prvním místě dobře poznat osobnost vyslychaného.

4.4.3 Využití emocionálního napětí vyslychaného

Ve stavu emocionálního napětí se ocitá každá duševně zdravá osoba, která se dopustila protispolečenského jednání, byla-li předmětem útoku tohoto jednání, či byla-li mu přítomna. V tomto stavu osoba jedná pod tlakem a chová se tak, jak by se za normálního stavu pravděpodobně nezachovala.

V jistém stavu emočního napětí se vyslychaný nachází už jen z důvodu výslechu samotného, neboť to je pro něho neobvyklá situace a je si vědom své odpovědnosti za poskytnutou výpověď. Je tedy třeba vyslychaného nejprve uklidnit, například zavést rozhovor na nějaké běžné téma. Na druhou stranu není doporučováno, aby byl

---

¹²² PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1986. S. 163.

¹²³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 118.

vyslýchaný svědek naprosto klidný, neboť by potom nemusel spolupracovat zodpovědně a výpověď jím poskytnutá by nemusela být zcela přesná, je vhodné udržovat přiměřené emocionální napětí a poučit svědka o následcích křivé výpovědi.

V průběhu výslechu vyslýchaný vnitřně bojuje. Je si sice vědom trestného činu, který spáchal, a že by měl nést následky, ale na druhou stranu má z trestu strach a nejradši by se mu vyhnul. Zároveň má pochyby, zda je možné, aby se mu to podařilo. V této vnitřní rozporuplnosti se mu nedaří se zbavit myšlenky, že si trest zaslouží a že se mu uleví, jestliže vypoví pravdu. Tohoto vnitřního konfliktu musí využít vyslychající a zasáhnout vhodným psychologickým působením tak, aby se vyslýchaný rozhodl vypovědět pravdu. Tento taktický postup spočívá právě ve vhodném přesvědčení vyslychaného, že se zbaví vnitřního napětí, přizná-li se.¹²⁴

Jsem přesvědčena, že emocionální napětí u recidivistů, osob, které spáchaly méně závažný trestný čin, případně i u osob, které spáchaly trestný čin před dlouhou dobou, bude minimální, těžko postřehnutelné. Musil a kol.¹²⁵ doporučují nenechat pachateli po činu mnoho času, neboť má možnost se na výslech připravit a cítí se poté bezpečněji. Někteří pachatelé začínají dokonce po několika dnech odvolávat svou prvotní pravdivou výpověď, obviňují vyslychajícího z toho, že vyslychaného donutil se přiznat pod nátlakem. Je proto vhodné okamžitě prověřovat poskytnutou výpověď a zajistit zmiňované důkazy, tím pádem je pro vyslychaného později složitější původní výpověď popřít.¹²⁶ Kriminalistika doporučuje, aby byl první výslech co nejpodrobnější, neboť je později pro pachatele mnohem obtížnější popřít, co již vypověděl a měnit výpověď. I v případě, že pachatel je dopaden a vyslychán až po několika měsících po spáchání, první výslech musí být velmi detailní. Často totiž pachatel už „usnul na vavřínech“ a spolehl se na to, že už dopaden nebude, falešné alibi již zapomněl, není na výslech připraven a je tedy jednodušší ho usvědčit.

4.4.4 Využití vnitřních rozporů výpovědi a rozpory mezi výpovědí a jinými důkazy

---

¹²⁴ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky: (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-864-7303-1. S. 145.

¹²⁵ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-717-9878-9. S. 335.

¹²⁶ Tamtéž

Překonání lživé výpovědi využitím nesrovnalostí ve výpovědi je jedním z nejefektivnějších taktických postupů. Vyslýchající si zapisuje veškeré detaily výpovědi, důsledně je analyzuje a hledá slabé místo. Lživé výpovědi nebývají smyšlené zcela, ale pouze v nezbytné míře, v částech, které nelze pravdivě vysvětlit, aniž by se vyslýchaný přiznal, a proto se je snaží zatajit. Zpravidla se snaží utajit jen skutečnosti nezbytně nutné a ve zbytku vypovídá pravdivě, pohybuje se tedy mezi pravdou, kterou nechce říci, pravdou, kterou může říci, a lží nahrazující zatajovanou pravdu.¹²⁷

Je to pro něho náročný proces a dá se tedy očekávat, že ve chvíli, kdy poleví v soustředěnosti, „uklouzne“ a prořekne se.¹²⁸ Tento moment nesmí uniknout vyslýchájecímu a této chyby musí využít. Nicméně se domnívám, že je lepší počkat, neupozorňovat vyslýchaného ihned na nesrovnalosti v jeho výpovědi a nechat ho, aby se do lži ještě více zamotal. Jestliže vyslýchájecí vyčká a vyslýchaný pokračuje, aniž by si byl vědom rozporů, kterých se dopustil, tak nepravdivou výpověď ještě více rozvine a lež se stane ještě nesmyslnější. Vyslýchající pak už jen upozorní vyslýchaného na nemožnost jeho výpovědi a vyslýchaný je často sám překvapen, jak je jeho výpověď děravá a začne vypovídat pravdu.

Vyslýchaný se ze všech sil snaží zapomenout to, co se skutečně stalo a vsugerovat si verzi smyšlenou pro účely vyšetřování. Nachází se pod velkým tlakem a napětím, neustále se obává, že se podřekne, např. v reakci na neočekávanou otázku, nebo bezděčnou poznámkou. Vyslýchající vychází z objektivně získaných důkazů a na jejich základě si v hlavě vytváří vlastní verzi, paralelní s verzí vyslýchaného.¹²⁹ Vyslýchající upozorňuje vyslýchaného na mezery v jeho výpovědi tím, že srovnává tvrzení jsoucí v rozporu s objektivně zjištěnými fakty. V souladu s kriminalistickými doporučeními by se měl vyslýchájecí dotázat vyslýchaného, zda si stojí za nějakou konkrétní informací, kterou sdělil ve své výpovědi. Pokud na tom trvá, vyslýchaný mu předloží důkazy v rozporu s výpovědí a dožaduje se vysvětlení. Významnou roli hrají otázky kladené

---

¹²⁷ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 90-91.

¹²⁸ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1986. S. 163.

¹²⁹ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987. S. 67 – 71.

vyslýchajícím, měly by být logické, na sebe navazující.¹³⁰ Někdy je vhodné předložit důkazy na místě činu, místě objevení apod. Předkládání důkazů je nutné detailně dokumentovat.

Vyslýchající by měl ideálně předkládat důkazy jedním z následujících způsobů:¹³¹

- i. v logickém sledu na sobě navazující (u nepřímých důkazů s podobnou důkazní hodnotou);
- ii. dle narůstající síly a významnosti (obviněný se obává, že bude následovat důkaz další, ještě pádnější a raději se přizná);
- iii. pouze rozhodující důkazy (nastane-li situace, že vyslýchaný si není jist, zda lhát i nadále, vyslýchající předloží nejvýznamnější důkaz, čímž vyslýchaný nabyde přesvědčení, že nemá cenu pokračovat ve lživé výpovědi);
- iv. celý souhrn důkazů (za předpokladu, že jich je k dispozici mnoho a jsou k usvědčení dostačující).

4.4.5 Využití reflexních úvah lživě vypovídajícího

Tento taktický postup spočívá ve vytvoření myšlenkových úloh vyslýchajícím, které lživě vypovídající osoba může, ale nemusí řešit. Vyslýchající působí na psychiku vyslýchaného s cílem přimět ho, aby došel k závěru, že lhaní je v dané situaci neúčelné, nemorální (např. navodit dojem, že vyšetřovatelé mají k dispozici dostatek důkazů k usvědčení). Použitelný je zejména za předpokladu, má-li vyslýchaný velký zájem na výsledku.

Postup vychází z předpokladu, že každá osoba se na výslech připravuje, rozmýšlí, zda bude vypovídat pravdivě. Za předpokladu, že se rozhodne pro lživou výpověď, příprava je mnohem pracnější a více vyčerpávající, je nutné si připravit každý detail, předpokládat velmi podrobné otázky a umět na ně reagovat. Jestliže nemá představu, jaké informace a důkazy mají vyšetřovatelé k dispozici, nahrazuje je různými hypotetickými předpoklady a tyto mezery ve znalostech doplňuje v průběhu výslechu pomocí nenápadných dotazů či narážek, podrobným sledováním reakcí vyslýchajícího a

---

¹³⁰ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1986. S. 164.

¹³¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-807-3800-956. S. 122.

neustálým celkovým hodnocením situace. Pokud je rozhodnut pro lživou výpověď, dotváří ji právě v průběhu analyzováním výslechové situace.¹³² Vyslýchající musí tyto myšlenkové pochody u lživě vypovídajícího předpokládat a podle toho vést výslech, vytvořit si hypotézu toho, jak hodlá vyslýchaný pokračovat ve výslechu a zároveň dle této hypotézy vygenerovat vlastní plán úkolů a opatření.¹³³

Typické myšlenkové úlohy jsou kriminalistickými autory (Konrád, Musil, Straus, Porada) shodně děleny do dvou skupin:

1. myšlenkové úlohy vytvořené bezprostředně před výslechem:

- a) vyslýchající připraví různé asociace a vyslýchaný nabyde dojmu, že lhát nemá z nějakého důvodu cenu - tato vyslýchajícím „připravená“ myšlenková úloha je založena např. v umístění určitých předmětů ve výslechové místnosti, na očích vyslýchanému. Vyslýchaný si je vědom souvislosti tohoto předmětu s předmětem výslechu a začne v důsledku asociace tuto myšlenkovou úlohu řešit. Vyslýchající si však musí dát pozor a nepokládat kápiciozní otázky typu „Kde jsou zbývající předměty krádeže?“ apod.
- b) úlohy, které vyslýchaný může řešit, neboť nemá dostačující představu o množství a důležitosti shromážděných důkazů svědčících o jeho lži tak, že působí morálně neúnosně nebo neúčelně - tedy vyslýchající poskytne vyslýchanému informaci, na jejímž základě vyslýchaný dojde k závěru, že vyšetřovatelé mají k dispozici velké množství usvědčujících informací a důkazů a je tedy zbytečné trvat na lživé výpovědi.

2. myšlenkové úlohy vytvářené v průběhu výslechu:

- a) úlohy, které může vyslýchaný řešit na základě navozených asociací, tak, že lež je neudržitelná vzhledem k důkazům svědčícím v nepravdivost výpovědi. Znovu jde o situaci, kdy vyslýchající

---

¹³²KONRÁD, Zdeněk a Bohumil PIKNA. *K některým problémům taktiky výslechu v procesu odhalování a vyšetřování trestné činnosti*. Československá kriminalistika. 1978, roč. 11, č. 4. S. 303 – 309.

¹³³MUSIL, Jan. POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY, Katedra kriminalistiky. *Kriminalistika: vybrané problémy teorie a metodologie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-725-1080-0. S. 132 – 134.

poskytne vhodným způsobem (aby nepojal podezření) vyslýchanému určitou informaci a tím změní jeho postoj ve prospěch pravdivé výpovědi.

- b) úlohy, které může vypovídající řešit spočívající v rozporu mezi fakty tak, že setrvání na lži je neúčelné, vzhledem k významu informací a důkazů, které mají k dispozici vyšetřující. Nepravdivě vypovídající je přesvědčen o neotřesitelnosti své výpovědi, když mu vyslychající předloží významný důkaz, což otřese jeho sebedůvěrou a následně pravděpodobně začne řešit otázku, proč vyslychající dosud nedal najevo, že si je vědom toho, že vypovídající lže a může dojít k závěru, že jeho lež je neudržitelná.

V rámci výše zmíněných typických myšlenkových úloh může vyslychající připravit i celou řadu dalších, v závislosti na specifičnosti vyšetřované situace a důkazů, které jsou doposavad k dispozici. Vždy je nutné si hlídat zejména dodržování trestního řádu a morálních zásad, neboť nesprávně vytvořené myšlenkové úlohy mohou být v rozporu se zákonem či mohou napomoci vyslýchanému k závěru, že vyšetřující orgány nemají dostatečné důkazy a informace, a tak setrvá na své lživé výpovědi a cíl výslechu by byl zmařen.¹³⁴

---

¹³⁴ PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-807-3800-383. S. 256.

5 Výzkum emocí a lhaní ve výslechové praxi

Mimika, výraz tváře i řeč těla často prozradí nejnítěrnější pocity. Proto je při výslechu důležité nepodcenit u vyslýchaného tyto signály. Známým psychologem, zabývajícím se výzkumem emocí a rozpoznáváním lží, je Paul Ekman. Paul Ekman se zaměřuje zejména na mikrovýrazy¹³⁵, tedy výrazy trvající pouze zlomky sekund, které se objevují u člověka, jestliže se snaží skrýt či potlačit emoce. Správné rozpoznání mikrovýrazu poví, o jakou emoci se jedná. Emoce však může a nemusí souviset se lží. Nejprve je důležité zjistit, proč někdo určitou emoci prožívá, což se z mikrovýrazu zjistit samozřejmě nedá. Nicméně mikrovýrazy mohou dle Ekmana a jeho blízké spolupracovnice, profesorky z Univerzity v San Francisku Maureen O'Sullivanové, naznačovat, že někdo jedná nepoctivě. Nicméně vyslychající si musí být neustále vědom toho, že odhalení mikrovýrazu ještě neznamená, že dotyčný lže. Jenom zažívá jinou emoci, než kterou dává najevo. Stoprocentní nástroj na odhalení lži bohužel neexistuje.

Emoce se často nezrcadí pouze v obličeji, ale i ve zbytku těla. Lidé se většinou soustředí na ovládání výrazu tváře, pohyb rukou i na držení těla. Například na nohy však často pozapomenou. Vyslychající by se měli soustředit nejen na to, co vyslychaní říkají, ale i jak se u toho tváří, zda si nervózně nemnou ruce apod.

Jen pro zajímavost dodávám, že Paul Ekman se stal předlohou pro americký seriál televizní stanice Fox s názvem „Lie to me“, v českém znění „Anatomie lži“.¹³⁶ Hlavní postava seriálu, doktor Cal Lightman (herec Tim Roth), spolu se svými kolegy odhaduje z výrazu tváří obviněných, zda lžou. Pracuje pro agentury FBI či CIA, pokud potřebují pomoci s dopadením a usvědčením zločinců, neboť je schopen pomocí různých psychologických praktik odhalit i ty nejotrlejší lháře. Psycholog Paul Ekman je odborným konzultantem seriálu a každý týden vysvětluje na svém internetovém

---

¹³⁵ EKMAN, Paul. *Emotions revealed: recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. 2nd Owl Books ed. New York: Owl Books, 2007. ISBN 978-0-8050-8339-2, 0-8050-8339-1. S. 15.

¹³⁶ Česko-Slovenská filmová databáze: *Anatomie lži (TV seriál)* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/253107-anatomie-lzi/>

blogu¹³⁷ fanouškům seriálu souvislosti mezi reálnými vědeckými poznatky a aktuální epizodou. Způsob, jakým Lightman odhaluje lži, je z větší části založen na výzkumech Ekmana. Na svém blogu nicméně varuje, že realita je mnohem složitější a pomalejší. Pro účely televizního zpracování jsou jednotlivé výslechové situace urychleny a zjednodušeny.

Doporučuji pustit si na internetu živé projevy známých osobností, např. Billa Clintona¹³⁸, popírajícího svůj později potvrzený poměr s Monicou Lewinsky, či projev baseballisty Alexe Rodrigueze¹³⁹, popírajícího užívání zakázaných steroidů. Zejména projev Rodrigueze je velmi zajímavý, jedná se o klasický příklad toho, že tělo je připraveno říci pravdu, přestože člověk lže. V čase 0:57 videa¹⁴⁰ v reakci na dotaz moderátorky, zda bral zakázané látky, Rodrigueze přikývl (jako by chtěl říci ano), přestože z jeho úst vyšla záporná odpověď. Zkušený vyslychající by si toho měl povšimnout a pozastavit se nad tím. Oproti tomu u Billa Clintona se dalo usuzovat, že lže, díky distančnímu výrazu, který použil („I did not have sexual relations with THAT woman“).

Další kapacitou v oblasti rozpoznávání lží je Zbyněk Vybíral¹⁴¹, psycholog z brněnské Fakulty sociálních studií, který je ale k využívání mikrovýrazů velmi skeptický a zastává názor, že se vždy jedná o odhadování a intuici a rozhodně nelze spoléhat na to, co vidíme. Nicméně roli dle jeho názoru mikrovýrazů hrají při zpětném srovnávání výrazů v okamžiku, kdy víme, že vyslychaný mluvil pravdu, s momentem, kdy si tím nejsme jisti.

Významný český psychiatr Radkin Honzák na svém blogu publikoval článek¹⁴² zabývající se rozpoznáváním lživých výpovědí. Dle jeho názoru jsou metody výslechu

---

¹³⁷ Paul Ekman's website: registration [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.paulekman.com/about/signup-page/>

¹³⁸ President Bill Clinton: Response to Lewinsky Allegations [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=gV6yhEbEw9c>

¹³⁹ Alex Rodriguez: Saying He Never Did Steroids [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=n1ABIYViVLo>

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ VYBÍRAL, Zbyněk. *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, 175 s. ISBN 978-80-7367-429-8.

¹⁴² HONZÁK, Radkin. Jak poznat lháře? [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/radkin-honzak.php?itemid=7490>

rozpoznávající pravdivé a nepravdivé výpovědi na základě projevené nervozity zastaralé a nepřesné, neboť nervozita bude pravděpodobně následkem situace, na kterou vyslýchaný není zvyklý, a proto se necítí ve své kůži. Dle jeho názoru je naopak důležité, požádat vypovídajícího o několikeré převyprávění události, kdy pravdivě vypovídající postupně přidává další podrobnosti, jak si je vybavuje, oproti tomu lhář svoji verzi stále opakuje nebo dokonce zestručňuje.

6 Závěr

Ve své diplomové práci jsem popsala v rámci stanoveného rozsahu nejdůležitější zákonitosti procesu výslechu. Pokusila jsem se především zdůraznit, že jednotlivé části výslechu se prolínají, navazují na sebe a doplňují se. Díky omezenému rozsahu jsem se nemohla věnovat ve větší míře důležité roli, kterou hraje psychologie, přestože jsem přesvědčena, že každý dobrý vyslychající by měl mít určitou psychologickou přípravu, aby dokázal rozpoznat osobnost vyslychaného a vycítil intuitivně jemné nuance v jeho pocitech a myšlenkových pochodech.

Přestože výslech je jednou z nejdůležitějších metod, jak získat informace o tom, co se skutečně stalo, domnívám se, že není upraven dostatečně. Jsem přesvědčená, že kriminalistická praxe je velmi bohatá a není zde nouze o nové zkušenosti a poznatky, a proto mě při psaní práce zklamalo malé množství použitelné literatury a skutečnost, že jednotliví autoři se často reprodukují a odkazují na sebe a málokdy je možné narazit na něco nového. O některých problematikách bych se toho ráda dozvěděla mnohem více, ale bohužel je literatura mnohdy skoupá. Dále si myslím, že je chyba, že vyšetřovatelé často v praxi tráví více času vyřizováním administrativních záležitostí, než vyslycháním a stykem s vyslychanými.

Dle mého názoru je například v praxi velmi problematické rozlišení, zda je otázka položená kriminalistou povolená, či je na hranici porušení zákona, myslím, že by vyslychající měli mít v tomto směru k dispozici více naučné literatury, ideálně nějakou sbírku případů, ze které by jim bylo naprosto jasné, jaké otázky pokládat, aby byly v souladu se zákonem.

Také jsem přesvědčená, že i když příprava výslechu i výslech samotný jsou velmi složité procesy, v praxi nejsou jednotlivé poučky a zákonitosti, o kterých jsem se rozepsala, pokaždé dodržovány, kriminalisté mají hodně práce i tak a není možné věnovat každému jednotlivému případu tolik času, kolik je třeba.

7 Použité prameny:

7.1 Literatura

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998, 255 s. ISBN 80-858-5870-3.

EKMAN, Paul. *Emotions revealed: recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. 2nd Owl Books ed. New York: Owl Books, 2007, 290 s. ISBN 9780805083392.

EKMAN, Paul a Wallace V. FRIESEN. *Unmasking the face; a guide to recognizing emotions from facial clues*. Cambridge, MA: Malor Books, 2003. ISBN 1-883536-36-7.

GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006, 280 s. ISBN 80-246-1293-3.

MATIÁŠEK, Jan, Bohumil BÁRTA a Jaroslav SOUKUP. *Výslech a psychologie*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1966. 214 s.

MATIÁŠEK, Jan, Jaroslav SOUKUP a Bohumil BÁRTA. *Psychologie a výslechová praxe*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1968. 250 s.

MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994, 269 s. ISBN 80-206-0423-5.

MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9.

MUSIL, Jan. POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY, Katedra kriminalistiky. *Kriminalistika: vybrané problémy teorie a metodologie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001, 309 s. ISBN 80-725-1080-0.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika*. Vyd. 2. Praha: Policejní akademie České republiky, Katedra kriminalistiky, 1995, 223 s. ISBN 80-859-8101-7.

NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2004, 328 s. ISBN 80-731-7036-1.

NĚMEC, Miroslav. *Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2003, 136 s. ISBN 80-7251-141-6.

- PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1986, 297 s.
- PORADA, Viktor. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno: CERM, 2001, 746 s. ISBN 80-720-4194-0.
- PORADA, Viktor. *Kriminalistika (úvod, technika, taktika)*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 309 s. ISBN 978-807-3800-383.
- PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Josef HEŘMÁNEK. UNIVERZITA KARLOVA. *Taktika výslechu*. Praha: Univerzita Karlova, 1973, 131 s.
- PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu obviněného a svědka v přípravném řízení*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987, 125 s.
- PROTIVÍNSKÝ, Miroslav, Vladimír PRERAD a Jan MUSIL. *Taktika výslechu v přípravném řízení trestním*. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987, s. 125.
- RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky: (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2001, 230 s. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-864-7303-1.
- SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 154 s. ISBN 978-80-7380-153-3.
- STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 291 s. ISBN 978-807-3800-956.
- STRAUS, Jiří a Miroslav NĚMEC. *Teorie a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 503 s. ISBN 978-807-3802-141.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 6., doplněné a přepracované vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008, 23011 s. ISBN 978-807-4000-430.
- TIPLICA, Mircea. *Kriminalistická taktika*. 2., upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999, 162 s. ISBN 80-725-1007-X.
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, 175 s. ISBN 978-80-7367-429-8.

7.1 Odborné články:

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Základy psychologie výslechu. Kriminalistický sborník*. 2000, roč. 45, č. 3, s. 29 a násl.

KONRÁD, Zdeněk a Bohumil PIKNA. *K některým problémům taktiky výslechu v procesu odhalování a vyšetřování trestné činnosti. Československá kriminalistika*. 1978, roč. 11, č. 4, s. 303 – 309.

KONRÁD, Zdeněk. Vysvětlení – zvláštní druh výslechu?. *Kriminalistika*. 1999, roč. 32, č. 4, s. 295 – 299. ISSN 1210-9150.

7.2 Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 1968, sp. zn. 11 Tz 29/68

7.3 Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993, Listina základních práv a svobod

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

7.4 Internetové odkazy:

ODSTRČIL, Pavel. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI. *Videokonference: Moderní evropský trend v komunikaci s justičními orgány* [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/videokonference-moderni-evropsky-trend-v-komunikaci-s-justicnimi-organy.aspx>

Důvodová zpráva k novele trestního řádu [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=335&CT1=0>

Seznam speciálních výslechových místností. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/seznam-specialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>

Standard vybavení speciální výslechové místnosti pro dětského účastníka trestního řízení. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. [cit. 2012-03-05].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/standard-vybaveni-specialni-vyslechove-mistnosti-pro-detskeho-ucastnika-trestniho-rizeni.aspxecialnich-vyslechovych-mistnosti.aspx>

EKMAN, Paul. Why People Lie. *Reading between the lies*. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: http://www.paulekman.com/wp-content/uploads/2009/11/Newsletter_March091.pdf

Česko-Slovenská filmová databáze: *Anatomie lži (TV seriál)* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.csfd.cz/film/253107-anatomie-lzi/>

Paul Ekman's website: registration [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.paulekman.com/about/signup-page/>

President Bill Clinton: Response to Lewinsky Allegations [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=gV6yhEbEw9c>

Alex Rodriguez: Saying He Never Did Steroids [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=n1ABIYViVLo>

HONZÁK, Radkin. Jak poznat lháře? [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/radkin-honzak.php?itemid=7490>

Abstract: Interrogation Tactics

The aim of my diploma thesis is to provide an overview of methods of interrogation. The topic Interrogation Tactics is very broad, so I am especially focusing on the use of tactical procedures in a situation when the person is not willing to testify truthfully.

The thesis is split into 5 key chapters, each of those attempts to summarize the most essential issues within the relevant field.

The first part of this work outlines general aspects and also analyzes problems of examination and statement. This chapter introduces characteristics, definition and representation of interrogation and its legal background. Complete concept of the most common kinds of examinations are also described here.

In order to satisfy the objective of examination, i.e. to get knowledge of relevant facts, thorough and accurate preparation is necessary. Otherwise the examination may not fulfill its task successfully. I focus on that in the second part of this thesis.

In the third chapter called “Interrogation Tactics” I concentrate on the actual practice of interrogation tactics. Attention is paid to the general construction of questioning, i.e. its consecutive phases, and various individual situations that may occur during the interrogation are also discussed. This chapter pursues better understanding of the basic interrogation tactic procedures during the interrogation.

The fourth (and the most crucial) part of my thesis consists of analyzing the specific tactical procedures in response to various interrogation situations. The result intended by interrogation (and also the entire criminal procedure) depends on choosing the right tactical methods. Therefore, it is unnecessary to emphasize that it is really important to pay much attention to that. I primarily focus on tactics applied when the person under interrogation intentionally does not say the truth - because this situation is the most demanding for the interrogator. Choosing the right tactics is essential for the process in its entirety.

In the last part I explain the significance of psychological experience and awareness of the interrogator.

In conclusion there is recapitulation of the thesis where I suggest that new expert literature shall be published in order to introduce some relevant facts. Given the vast scope of this topic on one hand, and with the formal limitations of this work on the other, I have covered only some of the many issues related to the tactics of interrogation. For further explorations of the problems involved, the reader is advised to consult relevant academic literature as enclosed in the bibliography.

Resumé: Taktika výslechu

Cílem mé diplomové práce je vytvoření přehledu metod výslechu. Toto téma je velmi rozsáhlé, proto se zaměřuji zejména na využití taktiky výslechu v situaci, kdy vyslychaná osoba není ochotna vypovídat pravdivě.

Práce je rozčleněna do pěti hlavních kapitol, přičemž každá se zabývá nejrelevantnějšími tématy v dané oblasti.

První kapitola diplomové práce popisuje obecné aspekty a otázky týkající se výslechu a výpovědi. Věnuje se vlastnostem, definici a celkovému představení výslechu a jeho právním podkladům. Tato kapitola obsahuje koncept nejběžnějších druhů výslechu.

Za účelem úspěšného naplnění cíle výslechu, tedy zjištění relevantních skutečností, je nezbytná důkladná a precizní příprava. Bez ní by výslech nemohl úspěšně naplnit svůj cíl. Na to se zaměřuji v druhé kapitole práce.

Třetí část, nazvaná „Taktika výslechu“, se soustředí na vlastní taktiku výslechu, věnuji zde pozornost celkové konstrukci výslechu, tedy jednotlivým stádiím a také se snažím vypořádat s různými konkrétními situacemi, které mohou v průběhu výslechu nastat. V této kapitole se snažím lépe porozumět základním fázím výslechu.

Čtvrtá a klíčová část mé diplomové práce se skládá z analýzy konkrétních taktických postupů výslechu v závislosti na různých výslechových situacích. Výsledek výslechu (a také celého trestního řízení) je závislý na volbě nejvhodnějšího taktického postupu. Není tedy nutné zdůrazňovat, že je opravdu rozhodující věnovat velkou pozornost jeho výběru. Především se soustředím na taktiku užitou v případě, kdy vyslychaná osoba nevypovídá pravdivě. Jedná se o nejnáročnější možný scénář co se týče požadavků na vyslychajícího. Výběr správného postupu je relevantní pro celý proces výslechu.

V poslední, páté kapitole vysvětluji důležitost psychologického povědomí, zkušeností a znalostí vyslychajícího.

Závěr obsahuje shrnutí práce. Jsem si vědoma, že téma „Taktika výslechu“ je velmi široké, a proto není možné (s ohledem na omezený rozsah práce) pokrýt každý možný faktor ovlivňující výslech.

Klíčová slova

Taktika výslechu - Interrogation Tactics

Lživá výpověď – Untrue Statement